

TABOR* izhaja vsak dan, razven nedelje in praznikov, ob 18. uri; da-umom naslednjega dne ter stane mesečno po pošti K 20.—, za iz-razmatvo K 40.—, dostavljen na dom K 22.—, prejel na upravi K 20.—, inzerati po dogovoru.

Narediti se pri upravi "TABORA", MARIBOR, Jurčičeva ulica šte. 4.

UREDNIŠTVO se nahaja v Mariboru, Jurčičeva ul. št. 4, I. nad-ostropje. Telefon interurb. št. 276. UPRAVA se nahaja v Jurčičevi ulici št. 4, pritličje, desno. Tele-ona št. 24. ŠHS poštnoekvivalen-ten št. 11.787.

Na naročila brez denarja se ne-izira. — Nakopi se ne vračajo.

TABOR

518

Leto: III.

Maribor, nedelja 5. marca 1922.

Številka: 53.

Manjšinsko vprašanje. Revolucija fašistov na Reki. — Konec samostojnosti Reke.

Maribor, 3. marca 1922.

Vprašanje narodnostnih manjšin in njihovih pravic v naši državi je postalo zadnji čas akutnejše, zlasti z ustanovit- vijo samostojne nemške stranke, s ka- tero računamo kot z realnim dejstvom. Ustava in že poprej mirovne pogodbe so priznale narodnostim v novo nastalih državah samooobsebi umetno snake dr- žavljanke pravice v političnem, kul- turnem in gospodarskem pogledu. Poli- tični valovi glede vprašanja manjšin- skih pravic raznih nejugoslovanskih narodnosti v naši državi gredo višje, odkar je nova nemška stranka postavila v svoji proklamaciji svoje t. j. nemške postulate: enakopravnost glede šolstva, glede rabe nemškega jezika v uradih itd.

Ne smemo si zapirati oči, da stojimo pred akutnim vprašanjem, ki marsiko- mu izmed nas danes sploh še ne gre v- glavo. To pa zato ne, ker mnogi ne mo- rejo doumeti, kako naj se dajo kakšne pravice v naši državi članom onega na- roda, ki je v bivši avstroogrski monar- hiji imel za vsako našo zahtevo po pra- vici navadno batine, kvečemu pa pomi- lovalen nasmeš. In vendar si moramo biti svesti, da smo demokratska in kul- turna država, ki mora v svoji notranjo- sti politične in kulturne razmere ure- diti čim prej in tako, da ne bo tudi še- vsled tega, vsled večnih nacionalnih te- žav, oviran in onemogočen naš gospo- darski razvoj.

Demokratska stranka je v svojem poslanskem klubu v Beogradu ustvari- la poseben odsek, ki se naj bavi zlasti z nemškim vprašanjem v naši državi in izdelava načrt za smernice, po katerih se naj to vprašanje reši. Naše demokrat- ske organizacije, zlasti v mariborskem volilnem okrožju dobe te dni pozive, naj o tem razpravljajo in izdelajo načrte, kako si one zamišljajo reševanje nem- škega vprašanja, t. j. vprašanja pravic Nemcev v naši državi v političnem, kul- turnem in gospodarskem pravcu.

Nočemo prejudicirati sklepom posa- meznih naših organizacij. Zdi pa se nam potrebno, opozoriti na nekatere detajle tega vprašanja, ki bodo prišli v poštev pri tozadevnih razpravah.

Predvsem treba ugotoviti, da je strogo ločiti nemški element, kjer živi avtohtono v kompaktnih masah že sko- zi stoletja, kakor n. pr. v Vojvodini in- na Kočevskem, od onih nemških drob- cev, ki so potom umetne germanizacije nastali v raznih naših mestih in trgih sredi slovenskega morja. Danes, ko je iz vseh teh krajev izločeno tujerodno uradništvo, ki je tvorilo v njih hrbeni- co nemštva, so ti drobci samooobsebi umetno ponekod skupnili skoro popol- noma. Mogoče nemške večine v Mari- boru, Celju in drugod so glasom zadnje- ga ljudskega štetja, izvedenega popol- noma pravilno na podlagi materinske- ga jezika, postale skoro neznatne manj- šine. Jasno je, da je te drobce nemštva v posameznih krajih zlasti glede nem- ških zahtev po nemškem šolstvu obra- vnavati povsem drugače nego kompak- tno nemško prebivalstvo v Vojvodini. Zakaj princip mora biti, da sme v nem- ško šolo samo otrok nemških staršev, tozadevni kriterij pa mora tvoriti vpis staršev pri ljudskem štetju glede ma- terinskega jezika. Nikdar in pod nobe- nim pogojem pa ne sme privoliti v ka- ko avtonomijo nemštva na šolskem po- lju in strogo se je držati ustavno dolo- čenega načela o državnosti osnovnega šolstva. Določiti je procentualni mini- mum nemškega prebivalstva v posa- meznih krajih ali pokrajinah za ugodi- tev nemški zahtevi po nemških šolah.

DKU Budimpešta, 3. marca. Iz Zagreba poročajo, da se je guverner Reke Zanella po šesturnem boju danes popoldne moral udati in da je odlejel ujetnik fašistov.

Sušak, 3. marca. Vse mesto je v rokah fašistov, katerih revolucija se je posrečila. Zavzeli so vladno palačo in ujeli Zanella. Ulični boji so trajali vso noč. Na pomoč so prispeli stotine fa- šistov iz Trsta in Pulja. Cuje se, da se je Zanella posrečilo pobegniti v pri-

Hujskanje italijanskih listov radi Reke.

DKU Rim, 3. marca. Listi prin- šajo razburljiva poročila o krvavem zlo- činu na Reki. "Tribuna" zahteva spre- membo italijanske politike, češ, da bo sicer Reka za Italijo izgubljena. Italian- ski vladi očita, da ni izpolnila s Za- nellom sklenjene pogodbe. Od 250

stanišče, od tam pa v Istro. Fašisti so imenovali revolucionarno vladu. Med jugoslovanskim prebivalstvom je veliko razburjenje, ker so fašisti razglasili, da bo v kratkem proglašena aneksija Reke k Italiji. (Op. ur. Jugoslovanska vlada, ki je na dogodkih na Reki globoko in- teresirana, ne bo smela držati rok kri- žem in zopet prepuščati rešitev samo antantnim silam. Preveliki so interesi, katere moramo varovati na Reki in v njenem sosedstvu. Takojšnji odločni nastop naše vlade pričakujemo.)

milijonov je izplačanih še le 6 milijo- nov, dočim je vse mesto poplavljen z jugoslovanskim denarjem. Večerna iz- daja "Monda" poroča, da boji na Reki še vedno trajajo. Fašistovski poslanec Giunta se nahaja na Reki.

Revolucionarna stavka na Portugalskem.

DKU Madrid, 3. marca. Iz Vige se poroča: Potniki iz Portugalske po- ročajo, da je med pomorščaki trgovske mornarice izbruhnila stavka, kateri so pridružili tudi častniki. Govori se,

da je revolucionarna generalna stavka že izbruhnila. V Lizboni podpira stavko tudi republikanska garda. Oficijelni krogi v Madridu o tem še niso sprejeli nobenega poročila.

Iz angleških notranjih sporov.

LKU London, 3. marca. Chamber- lain, Balfour, Younger in drugi voditelji unionistov so danes dopoldne med se- boj konferirali. Kakor se doznava, je Younger obrazložil svoje nespravljivo stališče ter povdarjal, da bodo unionisti pri prihodnjih volitvah odločno zahte- vali, da se volijo na posebni listi unio- nistov imenovani kandidati.

Svica pripoznala Albanijo.

DKU Bern, 3. marca. Švicarski zvezni svet je sklenil, da prizna Alba- nijo de iure.

Nova ofenziva proti Rusiji?

TIP London, 2. marca. "Daily He- rald" prinaša izjavo poljskega poslanika v Rimu, ki je izjavil, da je pravi razlog odgoditve genovske konference nova protirevolucionarna ofenziva proti so- vjetski Rusiji, ki bi se imela pričeti v trenutku, ko se bo sestala genovska konferenca. Priprave za to akcijo se vrše naročito v Italiji, Jugoslaviji in na Madžarskem. Wranglovo armado pod- pira francoska diplomacija, ki upa, da se bo z ofenzivo proti Rusiji omajal položaj ruskih delegatov na genovski konferenci. S francoske strani se ozna- čujejo te vesti kot neresnične.

Wied rediživus?

TIP Berlin, 3. marca. Iz Valone poročajo, da povsod v Albaniji govore z veliko simpatijo o princu Wiedu kot bodočem albanskem vladarju in izgledi kandidata Bonapartovcev so mali. Princ Wied je objavil, da je pripravljen se vrniti, če mu dovolita to narod in sve- tolni položaj. (Če ni to ameriška raca, bomo doživeli morda novo ko- mično opereto junaka Wieda!)

Nemri v Albaniji.

TIP Beograd, 3. marca. Iz Skadra se poroča, da so od Italije podkupljeni in oboroženi Arnauti krenili v močnih četah proti Tirani, kjer hočejo odstraniti vladu Džafar Ipja, ki ni hotela služiti interesom Italije.

Cičerinove želje glede genovske konference.

TIP Pariz, 3. marca. S Pariza jav- ljajo, da je ruski ljudski komisar Cičerin poslal zavezniskim vladam noto, v ka- teri prosi, naj bi se genovska konferenca pričela že 13. marca. Francija ne bo privolila v otvoritev konference pred 10. aprilom.

Madžarske laži.

TIP Zagreb, 3. marca. Včerajšnje "Narodne Novine" javljajo uradno: Raz- ni elementi razširjajo vesti, da je razm. komisija občine Gola, Zdala in Go- talovo pridelila Ogrski. Tako pišejo tu- di madžarski listi. Zato se uradno kon- statira, da je pripadnost tega ozemlja k Jugoslaviji urejena po mirovni po- godbi ter da se razmejitvena komisija s kako mejno spremembo v tem ozem- lju sploh ni bavila. Določena je tam stara meja med Ogrsko in Hrvatsko.

Italijan, ministrski predsednik potuje v Pariz in London.

DKU Pariz, 3. marca: Kakor po- ročajo večerni listi, namerava italijanski ministrski predsednik u drugi polovici marca potovati v London in Pariz, da stopi v stik s šefi zavezniskih vlad. Pred odhodom bo predložil parlamentu svoj vladni program.

Rusija se oborožuje.

TIP Pariz, 3. marca. Sovjetska vlada je sklenila, da nakupi za 16 mi- lijonov zlatih rubljev vojnega materijala za svojo armado.

Iz demokratskega kluba.

Beograd, 3. marca. (Izv.) Demo- kratski klub je danes nadaljeval debato o volilnem načrtu. Posl. Wilder je go- voril proti sedanjemu sistemu in se za- vzemal za volitve po srezih, kombinirane s proporcijom. Minister dr. Križman je poročal o delovanju agrarnega odbora. Klub je sprejel resolucijo, ki zahteva definitivno rešitev agrarne reforme do jeseni in nalaga ministrom, da zastopajo to stališče kluba tudi v kabinetu.

Smo na stališču, da je kulturni po- trebi Nemcev v naših mestih povsem ali vsaj povečini uzadoščeno. Kjer je goto- vo število nemških šoloobveznih otrok, so povsod upeljane nemške vzporednice na osnovnih in meščanskih šolah, ima- jo tudi svojo srednjo šolo v Ljubljani. Jasno pa je, da država nima povoda dajati nemške šole v kraje, kjer je le par nemških otrok, ker bi to pomenilo tako ogromno obremenitev državnega budžeta, ki bi ne bila v nobenem raz- merju s še tako veliko gospodarsko po- tenco nemškega elementa, zlasti še, ker so to z velike večine pomembne rodbi- ne, katerih rodopis jasno kaže njih slo- vensko pokoljenje in je naravno, da se otrokom teh zapeljanih duš mora nu- diti prilika, da najdejo zopet pot nazaj v narod, iz kojega so izšli. Ravnotako jasno pa je, da morajo vsi naši držav- ljani sčasoma obvladati državni jezik srbsko-hrvatsko-slovenski. To jim vele- va že njihova družabna in gospodarska korist, ker jim bo le tako omogočen do- stop tudi v razne državne in druge službe.

V gospodarskem pogledu garantira ustava vsem državljanom, torej tudi Nemcem, polno enakopravnost in enako- vrednost. Državljanom, pravimo, ne pa tudi pripadnikom tujih držav, ki so za- čeli prihajati v ogromnih masah v na- šo državo, da tu investirajo svoj kapi- tal v plodonosno eksploatacijo naših na- ravni bogastev. Kakor je pozdravljati razvoj industrije in drugih pridobitnih podjetij na naši zemlji, se trezno mi- sleč človek ne more ubraniti občutki, da to mnogoštevilno naseljevanje nem- škega kapitala zlasti v naših obmejnih krajih pomeni ogromno nacionalno o- pasnost. Nemška gospodarska ekspan- zija ni dejansko le gospodarski pojav, ampak nosi v sebi vse znake političnih ciljev, zakaj dobro znano je pa izjavi mnogih nemških časopisov in političnih ter gospodarskih veljakov v Avstriji in Nemčiji, da deviza nemšk. Dranga nach Osten — gospodarskega in političnega! — še davno ni zaspala. Nemška nevar- nost še obstoja tako za Francijo, kakor tudi za nas. In plašč nacionalizacije, pod katerega se ponekod skriva ustano- vitev nemških podjetij, je dejansko le umetno sredstvo, da se zakrijejo pravi cilji, onih famoznih 51% narodnega ka- pitala je v večini slučajev fiktivnih, kritih ponavadi samo s slavnatimi mečmi.

Temu vprašanju ho treba posvetiti vso pozornost in nikdar ne more in ne sme vodilnim krogom naše države priti na misel, ustanoviti tako reciprociteto, glede ustanavljanja gospodarskih pod- jetij. Naš kapital bo komaj zadostoval za delno in le malo kritje tozadevnih potreb v naši državi in ne bo nikdar prišel v položaj, da reciprociteto izkori- sti, storiši pa bodo to Stinnes in drugi kapitalistični mogotci Nemčije in Av- strije, preplavili našo državo z nemško industrijo ter nas gospodarsko zasuš- nili.

Predvsem pa, in to je treba posebej poudariti, je ustvariti junktim med re- ševanjem manjšinskega vprašanja v Avstriji in v naši državi. Obe državi ste potom mirovnih pogodb do gotove meje zavezani varovati pravice narod- nostnih manjšin. Kako se v tem pogle- du godi našim bratom v Avstriji, zlasti na Koroškem, to nam je iz časopisja predobro znano. Razum ene ni na celim slovenskem Koroškem nobene slovenske šole, dasi žive Slovenci zlasti južno od Drave v kompaktnih masah. Ni govora o tem, da rešimo mi nemško vprašanje v katerikoli smeri, predno ne dobimo garancij, da bo na isti podlagi rešene tudi slovensko vprašanje t. j. vprašanje

pravice slovenske manjšine v Avstriji. Podali smo nekaj misli, ne da bi se spuščali v podrobnosti problema. Naše organizacije pa prosimo, da o stvari temeljito razmislijo in podajo svoja mnenja, trezno in z globokim premislekom, objektivno in brez vseh predsodkov z ozirom na preteklost, pred očmi edino naš državni in nacionalni interes. Zakaj mnenja naših organizacij bodo tvorila podlago za sklepe celotne stranke in našega poslanskega kluba.

Glad v zgodovini.

(„Nova Evropa“, Zagreb, št. 4 in 5.)

Izmed vseh nesreč in nevolj, ki se pojavljajo od časa do časa in tepejo ljudstvo, je najstrašnejši glad. Ne samo da napada ogromne ljudske mase in jih kosi; ne le, da je počasno umiranje vsled lakote stokrat huje kot nagla smrt; ne le, da vsaki glad spremljajo nemili in zopni pojavi, zlasti naraščanje kriminaliteta (tatvin, umorov, ropov), pa tudi takozvana antropofagija v najstrašnejših oblikah, padanje vsake morale in človečnosti, nastopanje grozovitih boleznih (kuga, tifus); ne samo, da vsaka lakota zapuša svoje sledi — izčrpanost in neodpornost — na poznejših generacijah — marveč predvsem tudi zato, ker navezadnje imamo in moramo imeti občutek, da bi se dalo pomagati, vsaj s skrajnim naporom in z dobro organizacijo, vendar tega ne čutimo, ampak namesto tega samo »z grozo« čitamo »strašne vesti« in »obžalujemo reveže«.

Vedno je bila lakota na svetu in vedno so bili vzroki isti: nerodovitna leta vsled vremenskih nepravil, povodaji ali suše, uničenje setev po insektih ali rastlinskih boleznih, končno pa tudi nemogućnost, da bi se prizadeti kraji vsled slabih prometnih vezi preskrbeli iz krajev, ki imajo dovolj živeža. O mnogih katastrofah gladi ne bomo nikdar izvedeli ničesar, ker nimamo o njih nobene poročila. Čim bolj pa se množijo viri in podatki, tem jasneje opazujemo, kako pogost in strašen je bil ta nemili gost po vseh deželah in vseh kontinentih in da se je šele zadnja desetletja posrečilo odgnati to strašno pošast z naših lastnih pragov v Evropi. Glasovi lakote prihajajo k nam že iz zlatih časov Svetega pisma. O Hananski deželi se pravi: »Glad je bil v tisti deželi zelo velik« (Mojzes I. 43), ali na drugem mestu: »Toda zmanjkalo je kruha v vsej deželi, zakaj glad je bil velik in trpela je na gladi dežela Misirska in dežela Hananska« (Mojzes, I. 47. 13).

Organizacija klasičnih držav je bila zpeljana tako odlično, dovoz živeža v centralne dele tako zasiguran, da ni bilo katastrofalne lakote, ali pa vsaj manjkajo podatki o nji. Šparta in Atene, kakor tudi Rim, so uvažali hrano, pa je res bilo odvisno od dobrih komunikacij, da ni izbruhnila lakota. Rimske žitnice

so bile Egipt in Sicilija. Odtam so na ladajah prevažali žito, da so nahranili stradalajoče rimsko ljudstvo. Oblastniki so zmeraj posvečali temu vprašanju posebno pozornost, ker so se dobro zavedali, da jim je tako dolgo zagotovljena naklonjenost prebivalstva, dokler mu dajejo »panem et circenses«. Kljub temu pa so znane težke gladovne katastrofe starega veka, med njimi lakota l. 272 po Kristu, ki je divjala širom Evrope, zlasti na tleh današnje Anglije.

Razumljivo je, da je bil srednji vek poln lačnih let in gladovnih porinod. Spomnimo se samo na ekonomsko in socialno neurejenost, ki je bila zavladala; nemogoče bi bilo navesti leta, v katerih je vladala lakota, zakaj v srednjem veku se je pojavljala vsakih 8–10 let, zdaj v večjem zdaj v manjšem obsegu. Navajamo vsaj nekatere lakote. Veliki glad je vladal v Angliji leta 678 in je baje njeno prebivalstvo naučil ribolova, s čimer se je beda znatno ublažila. V istem času je sklenil narodni zbor v Jitlendu na Danskem, da je treba pomoriti vse starce in vso dečo ter vse one, ki ne morejo nositi orožja ali obdelovati zemlje — toda ta sklep je bil na prošnjo neke ženske izpremenjen, pa so bili z žrebanjem določeni ljudje, ki so morali zapustiti deželo in si iskati v tujini kruha. Leta 1006. se je pojavila velikanska lakota po vsej Evropi in trajala več let, pomorila eno tretjino prebivalstva, dočim so se drugi hranili z najogabnejšimi jedili, celo s človeškim mesom. L. 1030. za časa lakote v Franciji, so ubijali potnike na cestah in jih snedli, a v nekaterih mestih so javno prodajali človeško meso. Podobne strahote so spremljale tudi lakote, ki je trajala kakor faraonska sedem let, od 1053. do 1059. Lakota l. 1125. je uničila v Nemčiji polovico prebivalstva. Enaka lakota je bila na Češkem v letih 1280. do 1282.

Vendar pa se na splošno lahko trdi, da je bilo gladi v Evropi v XIII., XIV., XV. in XVI. stoletju, v večjem obsegu se je pojavil v XVII. in XVIII. stoletju. Leta 1505. je bila na Ogrskem tako strašna lakota, da so stariši jedli svojo dečo. L. 1632. se je razširil glad v Loreni in Toskani, pa nam sodobniki pripovedujejo, da so tudi tu ljudje uživali človeško meso. L. 1772. je pomrlo od gladi samo v kneževini Saksonski 150.000 ljudi. Prva polovica 19. stoletja beleži mnogo pojavov lakote. V Nemčiji imamo lakoto še l. 1817. kakor tudi leta 1846. Do strašne katastrofe je došlo leta 1847. na Irskem, kjer je zahtevala en milijon žrtv. Od polovice XIX. stoletja ni bilo več gladi v zapadni Evropi. Morebitno pomanjkanje živil v enem kraju se je lahko vsled dobrih prometnih zvez nadomestilo z dovozom živil iz drugih pokrajin.

Strašne pa so bile razmere še v 19. stoletju v Aziji, Slabe prometne zveze,

neugodno kulturno in gospodarsko stanje, odvisnost žetve od klimatskih razmer, uživanje nemesne hrane iz religioznih ozirov — vse to je doprineslo, da se je celo v novemem času pojavilo več katastrofalnih lakot v Indiji, Perziji in Turški Armeniji. Tako je leta 1866. poginilo v Indiji vsled hude lakote sedem in pol milijona ljudi. V istem času je besnela lakota na Kitajskem in pomorila štiri do šest milijonov ljudi. Lakota v Indiji l. 1876. je pokosila milijon in tristotisoč žrtv. Da je tudi naš narod mnogo trpel vsled lakote, ni treba niti omenjati, zakaj v razmerah, v katerih je živel, ni moglo biti drugače. Zlasti so pospeševali splošno bedo turški napadi. S strahom in srečo čitamo opise sodobnih piscev o zlu, ki je zadelo dele srbske države po bitki pri Marici (1871.), zlo, »kakvo niti uši čuše, niti oči vidiše«; in »takovij bo glad bist po vsjih straneh, jakovij že ne bist o složenija miru, niže po tom takovij, Hriste milostivij, da budet« Strašen položaj je moral biti l. 1690. v Bosni, kot ga opisuje nek frančiškan: »kudgod bi se mako, ležahu martei, nit se kopahu, nit imadiše tko«, »u Saraevu izidoše deca marte martvu, u Banjoj Luci, koga bi obisili, obuoc bi ga gladni ljudi vsega izili« itd.

Rusija je klasična dežela lakote. — Stare kronike nam pričajo o lakoti, ki je pritisnila rusko državo l. 1023. in 1024. ko so ubijali stare žene, češ, da so one kot čarovnice povzročile to nesrečo. Računa se, da je bilo v Rusiji od XI. do XVI. stoletja vsako stoletje po osem nerodovitnih let, to je lakota, po priliki vsako trinajsto leto. Leta 1601. in 1602. je zavladala strašna lakota pod carjem Borisom, tako da je v sami Moskvi pomrlo 120.000 ljudi. Leta 1842. je bilo ugotovljeno uradno, da se nerodovitna letina vračajo vsako šesto — sedmo leto in trajajo približno dve leti. Nenavadne dimenzije je imel glad od l. 1891.—1892., ker je stradalo okrog 35.000.000 ljudi v šestnajstih gubernijah.

Nad bedno Rusijo je zopet enkrat zavladal Samozvani Car — Glad in sicer tokrat nad 37.000.000 ljudi... Vesti, ki prihajajo odtam, so tako strašne in neverjetne, da bi jim najrajši odrekli resnično, če bi bili mogli... Ali ni vse to vendarle samo sanja? In zopet enkrat ima človeštvo svojo Golgoto...

Apaška kotlina.

To dni je avstrijski zunanji minister odgovarjal na interpelacijo glede apaške kotline in omenil poskuse, ki jih je storila avstrijska vlada, da pridobi apaško kotlino za Avstrijo. H koncu je dejal:

»Vendar ni treba, kakor je tudi zvezni kancelar svojčas opozoril, opustiti nade, da se apaška kotlina še združi s svojo staro domovino. Ali

jalnimi dogovori med Madžarsko, Jugoslavijo in Avstrijo, ali na kak drug način, se danes še ne more reči se to doseže z medsebojnimi teritorialnimi dogovori, da posveča ministrstvo zunanji poslovi vprašanja apaške kotline največjo pozornost. Zvezni kancelar bo tudi v nadalje kot načelnik vlade z vsemi močmi podpiral politične korake, ki bi imeli namen združiti imenovano ozemlje z Avstrijo.«

Tako govori vodja avstrijskega zunanjega ministrstva o integracijskem delu našega ozemlja! Značilno je, da se taka interpelacija vraga in rešuje ob istem času, ko se v Beogradu rešujejo nekatere obmejne vprašanja. Kakor znano, se mudi tamkaj avstrijska delegacija, v kateri se nahajata dva zastopnika avstrijskega obmejnega prebivalstva. — Kdor pozna skrivnosti »Bauernkommande« in drugih proti našim obmejnim interesom naperjenih nemških organizacij, ne bo iskal dolgo kazvalne zveze med interpelacijo v dunajskem parlamentu, Apaško kotlino in avstrijsko delegacijo.

Avstriji ne gre za »osvobojenje« pak nemških vasi, spadajočih v Jugoslavijo. Če se spomnimo, da je štajerska vlada nedavno izdala spis prof. Laschana, ki govori o Spodnji Štajerski, zlasti pa o Dravski dolini kot o nemškem »srednjestičnem« ozemlju, tedaj nam postaja jasno to-le:

Avstrijska vlada pod vplivom intrantskih štajerskih krogov še vedno tipa po »izgubljenem« ozemlju. Apaška kotlina je samo mesto, kjer bi se naj prevrtalo kompaktno ozemlje med Mur in Dravo, je prva etapa proti Mariboru.

Apaška kotlina je geografski del Slovenskih gor, ker se razteza na njihovi obronkih. Če bi Apaška kotlina pripadla Avstriji, bi se pohlepna nemška roka raztegnila daleč čez hribovje Slovenskih gor: segla bi k Pohorju. Danes je cilj obmejne nemške politike: Apaška kotlina. Jutri bo — Maribor.

Avstrija je na zunaj ponižna, ker živi od inozemskega kredita. Vzle temu pa vodi dvojno politiko: avstrijsko in nemško. Mi tega ne smemo prezreti, če mislimo na naše meje in če se zavemo, da delamo ob meji.

Reka in Jugoslavija.

Ob Kvarneru je nastala mala država, obsegajoča mesto Reko in glavne dele reškega pristanišča. Ta država ima zelo nesrečen položaj. Že njen nastanek je bil v protislovju z gospodarskimi in političnimi zakoni. Mesto je po svojem razvoju in prometnih zvezah organizirano del zaledja, črpa življenjsko moč iz širokega pasu ozemlja in sega s svojimi koreninami daleč v srednjo Evropo. Po razpadu avstro-ogrske monarhije se je mesto z različnimi eksperi-

Nekaj o sladkorju.

Konec.

Potemtakem je jasno, da proizvaja sladkor toploto v telesu in da služi za jako dobro, lahko, prijetno in udobno hrano.

V najnovšem času se obrača znanstvena pozornost tudi na zdravilni vpliv, ki ga ima sladkor pri nekaterih boleznih. Spoznavali so namreč, da vpliva sladkor, ako se uporablja v večjih količinah, vobče jako dobro na delovanje srca in na živce sploh. Razen tega zdravi razne in časih tudi zelo težke srčne bolezni, kakršne so razne napake, iznemoglost, utrujenost in opešnost srčnih mišic samih.

Zato priporočajo zdravstveniki sladkor kot jako dobro in zdravilno živilo tudi za hrano in zdravila. Če je človek utrujen, bodisi od dela, bodisi od potovanja ali naposled od raznih duševnih naporov, naj uporabi sladkor; zakaj ni ga boljše, zanesljivejšega in cenejšega pomočka, ki bi ga okrepil bolje in gotoveje. Zato je mnogo primerneje namesto prihujenega in v vsakem oziru škodljivega in stupenega alkohola uporabljati sladkor od vsaki prilike, kjer so se doslej ljudje iz slabe navade zatekali k alkoholu. Se dandanes imamo na našo žalost in sramoto grdo navado, da nosimo, kadarkoli kam gremo, s seboj raznovrstna žgania; vina in druge alkoholne pijače ter se kar kosamo, kdo bi več

popil in kdo pokazal sopotnikom več raznovrstnih steklenic z vsakovrstnimi napisi in kraljevskimi kronami. Večinoma smo še prepričani, da nam ta zlobna pijača lajša utrujenost in odvrča od nas škodljivi vpliv mraza. Toda ta grda navada nima sploh nobene podlage, ki bi jo mogla le količikaj opravičiti. Nasprotno, večkrat smo se že sami trdno uverili, da nam samo škoduje, in sicer pogostoma kaj hudo. A če je to že znanstveno dokazano, tolikokrat in vsak dan ugotovljeno z zgledi iz življenja, bi bil že skrajni čas, da opustimo vsako alkoholno pijačo kot škodljivo ter jo, če količikaj mogoče, nadomestimo s čim boljšim in primernejšim. Alkohol je v tem oziru dandanes ob vseh možnih prilikah najboljšo nadomestilo sladkor, ker izvira toploto, ki jo proizvaja sladkor, iz njega samega, t. j. iz njegovega oksidiranja v telesu. Alkohol pa se nam v tem samo laže, ko troši toploto telesa samega. Znano je, da alkohol kot strup zastruplja in omamlja živce, zlasti one, ki drže h krvnim žilam. Če se ti živci omamijo in prestanejo opravljati svoj posel, opešajo kožne krvne žilice ter se razširijo. V njih se pretaka kri iz notranjega telesa v večji količini, mi pa čutimo prijetno toploto, ki jo pripisujemo dobremu vplivu alkohola. Če traja takšno stanje dalje časa in če vpliva na dotičnega človeka mraz, se utegne njegovo telo tolikanj razhladi,

da nastopi celo smrt. Po takem vplivu alkohola se zgodi, da pijanci umrjejo od mraza, celo tam, kjer ga v pravem pomenu niti ni.

S sladkorjem pa je povsem drugače. Sto gramov sladkorja zadošča ves dan delavcu ali potniku, da ga dovolj krepi in da mu daje dosti prave toplote. Poleg tega ne škoduje sladkor, kar je v tem vprašanju jako važno, kar nič telesu v toliki količini, kot jo kdo uživa dnevno. Vrh tega se lahko kot dobro zdravilo priporoča vsem onim, ki trpe od kakršnekoli srčne slabosti, splošne onemoglosti, in zlasti onim, katerim so živci oslabei in opešali. Dnevna količina sme brez skrbi za vse take in enake bolezni doseči 100 gramov, ki naj se uživajo v raznih oblikah in dodatkih k hrani in pijači.

Poleg vsega tega naj omenimo mimogrede, da je sladkor jako po ceni in za to lahko pristopen vsakomur, povsod in v vsakem času. Kilogram velja dandanes 10 do 12 dinarjev, 100 gramov, t. j. potrebna dnevna količina, torej 1 do 120 dinarja. V sto gramih je navadno sladkorja okoli 20 kock; to pa je tako mala količina, da jo lahko nosi s seboj vsak delavec in vsak potnik in vojak, kamorkoli gre. To je brez dvojbe nositi tudi laže in varneje nego steklenice, napolnjene z alkoholnimi pijačami. In dočim utegne potnik popiti na dan alkoholnih proizvodov do 30 dinarjev,

mu je popolnoma dovolj sladkorja za 1 dinar. Kolika razlika!

Po vsem, kar je doslej rečeno, se sme sladkor kar najtopleje priporočati vsakomur, zlasti vojakom, ki so jako pogostoma izpostavljeni jako težkim in prekomernim telesnim naporom. Grdo navado, da se daje vojakom žganje in vino kot obvezen dodatek k hrani, je treba povsem odpraviti iz vojske, na njiju mesto pa naj se uvede dnevna porcija sladkorja v količini 100 gramov. To bi po eni strani čuvalo zdravje vojakov nevarnega alkohola ter krepilo njih organizem, da lahko bolje prenašajo velike napore in težave; po drugi strani pa bi se dosti prihranilo pri izdatkih za vojaške in potemtakem tudi v splošnem državnem proračunu.

V najnovšem času so skoro v vseh evropskih in ameriških državah prepovedane vojakom alkoholne pijače ob marsikaterem v mirnem in vojnem času; namesto njih pa jim dajo čaj in sladkor, ker so se že tudi v vojni uverili, da je alkohol škodljiv in da vojaški, ki ga pijejo, ne morejo vzdrževati naporov tako kakor oni, ki ga ne pijejo. Rusija je v tej smeri storila v najnovšem času najodločnejši korak, ker je postala prodaja alkoholnih pijač vobče državni monopol, v vojski pa je povsem kar najstrože prepovedana. Namesto tega dobiva vsak vojak čaj z zadostno količino sladkorja.

mentu italijanskih nacionalistov. Iztrgalo iz svojega prirodnega ozemlja in se vrglo v naročje Italiji, oni Italiji, ki je imela največji interes na tem, da ga uniči. Tako se je začelo propadanje Reke. D'Annunzijeve vlada je končala s sramotnim fiaskom. Reško prebivalstvo — vsaj njegovi produktivni sloji — je uvidelo, kam drvi mesto pod diktatorsko roko italijanskega pesnika in njegove kamarile. Izgledalo je, da so se začeli pojmi jasiti. Trst je propadal, in kakor rja po železni plošči se je razširilo propadanje tega velikega trgovskega centra ne ves severni Jadran. Nacionalizem je pač ogrel italijanska srca, ni mogel rešiti gospodarskega položaja. Severni Jadran propada, da morajo živeti stara italijanska pristanišča. Julij-ska Benečija mora obubožati, da si opomore gospodarsko ruinirana severna Italija. Reka je doživela na sami sebi vse faze tega velikega ekonomskega in političnega procesa. Ali se je vedela vživeti v svoj položaj in umeti svoje naloge? Ne! O tem nam pričajo vsi dogodki, ki smo jih videli na Reki; v tem nas potrjujejo tudi najnovejši izgledi na Reki.

Reški vodilni krogi so zamudili mnogo dragocenih trenutkov. Predvsem so ogrepli mesto velikih razvojnih možnosti, ki so se mu odpirale pod Jugoslavijo. Res je, da za priklonitev k Jugoslaviji ni bilo psihološkega razpoloženja, in da so morali voliti med čisto novo, gospodarsko in politično še neorganizirano državo in med starejšo državo, ki je ravno v tistih dneh triumfirala kot zmagovalka in velesila. Za priklonitev Reke k Italiji so govorili tudi nekateri politični momenti. Vse to pa se je v tleh letih razblinilo v nič; navdušenje se je poleglo, nasilje odpovedalo: usoda Reke se je pokazala kot eminentno gospodarski problem in vsaka rešitev, ki se ne ozira na gospodarske komponente, mora nujno paralizirati bodočnost mesta in okolice.

Ta dejstva so bila tako kričoča, da ni bila morala že davno izpametovati. Vraj zastopnike reških produktivnih krogov. Pojavilo se je pač istrenenje a odhod do resnega odpora in smotrne akcije za rešitev mesta je bila dolga pot. Namesto da bi se bili treznejši in odgovornejši krogi naslonili na Jugoslavijo in se skušali z njeno pomočjo izklopiti iz goljufivega objema zvite Italije, so se strahopetno ndajali terorizma reške ulice, volji neodgovorne pocestnega proletarijata, ki se je pritepel z raznih strani in se obesil kakor toklja na to lepo umirajoče mesto.

Poleg vojakov morajo na to važno činjenico največjo pozornost obračati oni, ki so izpostavljeni težkim delom, posojanjem in težavam sploh. Tudi njim bi dajal sladkor čudovito pomoč ter bi jim bil neprecenljive koristi. Naj ga jim uporabljajo namesto alkohola in njegovih pijav, pa se hitro uverijo tudi sami, da jim je mnogo koristnejši.

Marsikdo ulegne vprašati, kako je treba uporabljati sladkor.

To je povsem lahko in navadna stvar, tem bolj, ker se sladkor lahko, kakor sploh znano, uporablja sam brez kakršnekoli predelave. Izmed množicevilnih načinov uporabljanja ga je vsakakor najprimernejše in najkoristnejše uporabljati skupaj s kuhanim sadjem, ker tu koristi na eni strani sadje, na drugi pa sladkor sam. Lepo srbsko navado, po trezati gostom s sladkim sadjem in vodo, je treba iz zdravoslovnega stališča visoko pohvaliti. To je brez dvoma dosti boljše in sploh mnogo boljše nego grda navada eno, dve čaši žganja in črno kavo.

Razen s sladkim sadjem se da uporabljati sladkor v mnogih raznih oblikah, kakor sladka limonada, sladke kipeče vode, mleko itd. Mimogrede naj omenim, da je oslajeno kisl mleko eno izmed najboljših in najprijetnejših jedi. Izmeseno jajce s sladkorjem je najboljši in najmočnejši del naše hrane.

Razen tega je še mnogo drugih načinov, kako se da uporabljati sladkor jako primerno in jako uspešno.

Kakor se torej vidi iz vsega, kar je tukaj povedanega, ni sladkor v nobenem oziru škodljiv za naše zdravje in za pravilno življenje. Nasprotno, pa vsem je jako koristen kot dobra in lahko prebavna hrana.

(Iz „Zdravja“.)

Tako je nastal današnji problem Reke. Danes se reško meščanstvo zaveda, da je bila njegova politična taktika popolnoma zgrešena in da nacionalistična gesla ne morejo rešiti mesta, marveč ga neprenehoma potiskajo globlje pod vodo. Danes za velik del Rečanov ni več dileme: ali Italija ali samostojna, neodvisna Reka, zakaj Italija je že črtana z računa. Njene interese zastopa samo še plačani fašistovski kader, ki terorizira javno mnenje na Reki.

Danes je problem v tem, kako naj se Reka osvobodi in postane neodvisna država, ki bo lahko sklepala s sosednjimi državami samostojne pogodbe in ščitila svoje življenske interese ne glede na levo in desno. Reka danes potrebuje odpravo kuratele, odpravo onih spon, ki ji vežejo roke za samostojno ekonomsko in politično akcijo.

Svobodna in neodvisna Reka je danes tudi v interesu Jugoslavije. Jugoslovenska diplomacija bi imela nalogo, da podpira reško samostojnost. Politično svobodna Reka bi mogla najprej zadeti pravo smer in se orijentirati v oni smeri, kakor jo narekujejo trdi ekonomski zakoni. Jugoslavija nima vzroka, da bi se bala te odločitve, ker bo nji samo v prid. Če se pa boji Italija, tedaj je to le nov dokaz, da nastopa proti pravim interesom sedanje reške države.

Z ozirom na važnost morja za naš ekonomski razvoj in na slabe prometne razmere v Dalmaciji, je problem Reke problem naše države. Novi poskusi reškega fašizma naj nam bodo glasen memento!

Politične vesti.

* Narodna skupščina je v seji 3. tm. ob velikem zanimanju občinstva izvršila volitev predsedstva. Za predsednika je bil zopet izvoljen dr. Ivan Ribar (z 148 od 191 oddanih glasov); za I. podpredsednika je izvoljen radikal Milorad Vujičić, za drugega pa musliman Halil beg Hrasnica, za tajnike dr. Janjić (radikal), Rajar (SKS), Husein Alić (musliman) in Agatanić (demokrat). Prihodnja seja bo v pondeljek 6. t. m.

* Avtonomistična stremiljenja slovaških klerikalcev. Češkoslovaški listi se obširno bavijo z memorandumom, ki ga je izdala in izročila v češkoslovaškem parlamentu Hlinkova avtonomistična stranka. »Prager Presse« povdarja, da je ta dokument sramote izdelek od madžarske strani in le v slabo slovaščino preveden. Organ češkoslovaške republikanske stranke »Venkov« pravi, da se v slovaški ljudski (Hlinkovi) stranki bje boj med patrijotičnimi elementi in eksponenti mednarodnega klerikalizma. Zadnji čas prevladuje v stranki zopet slednja struja in slovaška duhovščina se veže z madžarsko duhovščino in madžarskim plemstvom. Stranka se ne boji za vero, ampak za upliv katoliške duhovščine, boji se češke demokracije in češke kulture. V tem strahu gre tako daleč, da kooperira z madžarskimi strankami, ki delajo na razpad češkoslovaške republike. Veže se z madžarskimi veleposestniki, z madžarskim klerom in z renitentnimi madžarskimi uradniki proti Čehom in proti drugim slovaškim strankam. Njeno stališče je v dijametralnem nasprotju z načeli, na katerih je osnovana češka in slovaška samostojnost. — Nemško časopisje seveda s pritajenim veseljem pozdravlja gibanje slovaške klerikalne stranke, samo se pritožuje, da ni v memorandumu precizirano tudi stališče glede avtonomije Nemcev in Madžarov. Z ozirom na to stališče nemškega (in tudi madžarskega!) časopisja vprašuje »Češkoslovaška republika« patra Hlinko ali bo imel pogum, stopiti pred slovaško javnost s predlogom glede avtonomije, izdelanem po nemških željah. Ker bodo gotovo Nemci prišli z enakimi zahtevami, bo seveda moral Hlinka iskati njihovega zavezništva. Ob tej skali se bodo razbile nade avtonomistov, da bo slovaški avtonomistični predlog razvil češkoslovaški državni problem. »Čas« pa pravi: Naivnost je, misliti, da imajo Nemci in Madžari več smisla za slovaške želje nego Čehi. Oni bodo samo porabili Slovaške, da bodo šli zanje po kostanj v žerjavico. — Pripomnimo še, da pater Hlinka v

svojem avtonomističnem predlogu ne zahteva nič več in nič manj, kakor Radić za Hrvatsko: tu zahteva po hrvatski neodvisni republiki v federativni zvezi jugoslovanskih držav, tam zahteva po samostojni Slovaški v federativni zvezi s Češko. Razdiralec sta pa oba — Hlinka in Radić. Naši klerikalni in drugi avtonomisti jima pa navdušeno ploskajo.

* Interpelacija o Genovi. Zemljoradniški klub je naslovil na zunanjega ministra dr. Ninčiča sledečo interpelacijo: Vse evropske države, ki so sodelovale v svetovni vojni, so glasom sklepa vrhovnega sveta pozvane na konferenco, ki se bo vršila nekje v Italiji in na kateri se bo razpravljalo o vprašanju ekonomske in finančne obnove Evrope. Iz poročil naših in inozemskih listov bi se dalo sklepati: a) Da je na to konferenco pozvana tudi naša država, b) da je v programu delo in zahtev za to konferenco dosežen nekak sporazum med Češko-slovaško, Romunijo, Poljsko in državo SHS, c) da se je češki minister za zunanje stvari dr. Beneš v imenu teh držav razgovarjal o tej zadevi že v Parizu in v Londonu, d) da se je v Bukarešti dosegel nek poseben sporazum med našim in romunskim ministrskim predsednikom, e) da je dosežen nek sporazum med omenjenimi četverozvezo in Francijo, f) da so za to konferenco določeni tudi že delegati. — Ker narodna skupščina o tej važni svetovni konferenci ni bila še obveščena s strani vlade, prosi klub zunanjega ministra, da bi o zadevi podal informacije in objasnili pred to zbornico: 1) o programu dela konference ter o točkah, ki zanimajo našo državo, 2) o karakterju sporazuma med Češko-slovaško, Romunijo, Poljsko in našo državo ter o četverozvezi s Francijo, 3) o našem zadržanju v slučaju, da bi na tej konferenci zahtevala Italija našo razorožitev, kakor je to zahtevala na konferenci v Washingtonu, 4) o vprašanju našega zadržanja napram sovjetski Rusiji, ki je bila tudi pozvana na to konferenco.

* Konference male antante in Poljske v Beogradu se prične danes 5. t. m. najprej gospodarska, pozneje pa politična. Gospodarska konferenca bo obravnavala in proučevala gospodarska, prometna, valutarna vprašanja, vprašanja mednarodnega kredita, kontrole tujih podanikov in ureditve konzularnih agentur.

* Reške homatije. Razmere na Reki v »svobodni, samostojni« državi postajajo vedne bolj zapletene. D'Annunzija danes sicer ni več na Reki, toda mesto njega opravljajo »patrijotično« službo v korist matere Italije njegovi najvernejši nasledniki — fašisti. Zanellaova vlada ima moč le na papirju, v resnici pa ne more ukreniti ničesar, kar bi ne bilo po godu vsemogočnim fašistom. Da bi se obranil fašistov, oziroma, da bi jih ukrotil ter se jih polagoma iznebil, je Zanella formiral iz svojih pristašev posebno policijo ter jo tudi oborožil. Fašistom pa to ni po godu, ker vidijo v tej policiji svoje najhujše nasprotnike, jo hočejo razgnati ter uničiti. Dan za dnem se vrše fašistovski bombni in drugi napadi na posamezne policiste, kakor tudi na njihove stražnice. Sedaj je posegel Zanella po skrajnem sredstvu, proglasil je nad mestom preki sod, toda dvomljivo je, da bi ga mogel tudi faktično izvesti.

* Dve važni izjavi o politiki Poljske. Min. predsednik Poljske Ponikowski, je izjavil v razgovoru z dopisnikom nekega krakovskega lista, da stoji Poljska pred vrsto važnih vprašanj v zunanji politiki, zlasti pred konferenco zunanjih ministrov baltičskih držav v Varšavi, pred mednarodno konferenco za pobijanje kužnih bolezni, pred pripravami za genovsko konferenco. Za rešitev teh vprašanj je treba močne vlade, ki ima dovolj avtoritete. Avtoriteta sedanje vlade pa se izpodkopava žal v parlamentu in v časopisju. On je proti vsaki rekonstrukciji kabineta, ker bi deloma rekonstrukcija ne utrdila avtoritete vlade in bi ne odstranila težkote, s katerimi se ima vlada boriti. Vlada bo otvorila nova pogajanja z voditelji strank, da se položaj izčisti. Če se ponudi možnost ustave parlamentarnega kabineta, bo sedanja vlada odstopila. Poljski zunanji minister Skirmunt je na seji parlamentarne odbora za zuna-

nje zadeve dne 2. t. m. izjavil: Zunanja politika poljske republike temelji predvsem na zvezi Poljske s Francijo. Na temelju te zveze stremi Poljska za ohranitev skupnih interesov in za zvezo s sosednjimi državami, z baltičskimi in z držav. male antante, s katerimi je potreben sporazum. Skupnost interesov in zveza s Francijo narekujejo zvezo z malo antanto. Zato gre Poljska na gospodarsko in pozneje na konferenco min. predsednikov male antante v Beograd. Obravnavalo se bo na obeh skupno postopanje na genovski konferenci ter pogoji za pristop Poljske v malo antanto.

Zanimivosti.

Usmrčenje z guillotino. — Najstrašnejše kače na svetu.

Guillotine končno ni tako enostavna, kakor bi človek mislil. Guillotino, s katero na Francoskem v mirnem času režejo glave zločincev, se vsakokrat posebej nanovo postavi. Obstoja pa iz tolikih sestavnih delov, da mora biti pri postavljanju, ki trpi po celo uro, navzoč poseben inženjer. Ko so postavljali guillotino za Landru-a, je bil navzoč inženjer de Ponis. Postavljanje tega aparata vodi prvi krvnik, Deibler po imenu; pomagajo mu pa njegovi pomočniki in orožniki. Deibler sam je visok mož, suh in malo upognjen. Obleden je popolnoma extravagantno. Telo mu pokriva od vratu do pet dolg, črn plašč. Minulo soboto, ko so obglavili Landru-a, sta mu pomagala dva pomočnika. Eden je bil čokat majhen človek, drugi pa dolg in suh. Guillotina se navadno postavi ponoči. Ko je postavljena in pripravljen, se poda krvnik s svojimi pomočniki v ječo, da prevzame obsojenca. Najprej mu sleče suknjo, ker mora biti obsojenec samo v srajci in hlačah. Nato vzame škarje ter odreže ovrtnik na srajci, da je vrst popolnoma prost, in da lahko nož guillotine nemoteno deluje. To so zadnje ceremonije. Nato odpeljejo obsojenca h guillotini. Krvnik stopi na svoje mesto, pomočnika pa privežeta obsojenca na posebno desko, ki se nato mehanično potegne med »roke« guillotine. V istem trenutku pa že pade nož in glava je proč. Vse to traja jedva eno sekundo. Odsekana glava pade v dolgo, ozko košaro. Pomočnik jo takoj posiplje z žagavico ter odnese na voz, ki je že pripravljen za prevoz trupla na pokopališče. Glava še navadno parkrat poskoči in malo giblje. Telo pa ostane popolnoma mirno. Samo živi na vratu se malo gibljejo. Telo vržejo v posebej za to pripravljeno košaro, posipljejo vrat z žagavico ter odnesejo na voz. Takoj nato začnejo pomočniki snajžiti z gobicami nož in celo pripravo. — V zadnjih dvajsetih letih je guillotine v Versaillesu popolnoma počivala. Od l. 1913. do danes je bilo na Francoskem guillotini-ranih 7 oseb, a slučajno vseh sedem v soboto. Sobota je torej za obsojence nesrečni dan.

V Londonu se je vršilo pred par dnevi zanimivo predavanje o kačah. Predaval je nek angleški prirodoslovec in raziskovatelj Afrike in Amerike. Najnevarnejši sta dve vrsti kač. Ena vrsta kač je popolnoma rumene barve, ter dolga tri do štiri metre. Domačini jo imenujejo »surukuku«, kar bi se reklo v našem jeziku »gospodarica grmovja«. Njen pik povzroča takojšnjo smrt. Zanimivo je to, da ta kača glasno žvižga in beži v divjem begu čez drn in strn. Druga, po mišljenju angleških prirodoslovcev najnevarnejša kača je takozvana »Apagafoco«, kar pomeni toliko, kakor »ljubitelj ognja«. Ta kača namreč posebno ljubi ogenj. Mnogokrat se pripeti, da jo najdejo potniki drugo jutro zamotano v klopčič sredi žerjavice, ki je ostala od ponočnega ognja. Ogenj ji namreč popolnoma nič ne škoduje, ker ima v sebi neko azbestu podobno tvar, no, ki jo ščiti pred vročino.

Ljudska knjižnica

Narodni dom, I. nadstr.

posluje ob nedeljah od 1/2 10.—1/2 11. ure in ob četrkih od 1/2 19.—1/2 20. ura

Pomorstvo.

Zahteva, da se Trst proglasi za svobodno luko. Tehnični odbor regionalne komisije v Trstu je sprejel resolucijo, v kateri zahteva, da se Trst z ozirom na carinske tarife na Reki proglasi za svobodno luko. V tem odboru se nahajajo najodličnejše gospodarske avtoritete. Tej zahtevi so se pridružili vsi gospodarski krogi Trsta. Industrijska kriza v Trstu in okolici je vedno hujša. Železarna v Servolih stoji, istotako tudi tvornica jute in linoleja, dočim je v petrolejski rafineriji zaposlenih samo 20 delavcev. Edino tovarna olja obratuje v popolnem obsegu. Te dni so republikanci vložili interpelacijo glede vesti, da imajo gotove parobrodne družbe izhodišče v Benetkah, a ne več v Trstu. V interpelaciji se dalje zatrjuje, da je bilo v Trstu izkrcano dne 22. januarja samo 30 sodčkov vina, dočim se je prej izkrcalo v tržaški luki dnevno po več 10.000 stotov blaga. To so udarci, ki bodo Trst v doglednem času popolnoma uropastili, če se ne proglasi še pravčasno za svobodno luko.

Nova ladjedelnica v Splitu. Ze več let se je razpravljalo o zgradbi nove, moderne ladjedelnice v Splitu, toda vojna in druge nastale zapreke so onemogočile izvršitev tega načrta. Sedaj se je oprijela te ideje tvrdka, ki ni imela dosedaj na tem nobenega interesa. To je parobrodno društvo „Martinolić“, ki je že imelo na otoku Lešnju svojo ladjedelnico. Ker pa je po ravnalski pogodbi pripadla ta ladjedelnica Italiji, namerava to društvo zgraditi v Splitu novo, moderno ladjedelnico. To je posebne važnosti za naše pomorstvo, ker imamo dosedaj eno samo ladjedelnico, a še ta je na skrajno izpostavljenem mestu, v Kraljevi, ki se je še le pred kratkim nacionalizirala. Prej je bila last neke madžarske družbe.

Dnevna kronika.

— Kake ljudi kandidira JSDS za župane? Dne 3. t. m. se je vršila pred mariborskim sodiščem vzključna razprava v znani zadevi bivšega župana v Račjem Francu Kobanu. Vzključni senat je potrdil sodbo prvega sodnika iz razlogov prve obsodbe. Obtoženci so doprinesli za svojo vlogo, s katero se je čutil Koban v svoji županski časti prizadet, deloma dokaz resnice, deloma pa dokaz verjetnosti. Dokazano je, da se je Koban v Laševu gostilni izrazil proti gostilničarju, „da on ni za Srbe, da zmiraj bolj gor drži na Avstrijo“, „da smo predani Srbom“, „da nas je dr. Korošec prodal“, „da so on in njegova stranka za republiko“. Ko so prišli na Ogrskem boljševiki na krmilo, je izrekel „po-božno“ željo, „da bi le vdrl boljševiki tukaj sem, da bi se jim pridružili“. Koban je bil član „Schulvereina“ ter je zanj agitiral. Priče so tudi izpovedale, da je Koban na shodih hujškal proti državi. Nadalje je Kobanu po pričah dokazano, da je ukradel na pokopališču v Zg. Polskavi lepo, 3 metre visoko tiso. Da pa osebi, o kateri se govori in kateri je jasno dokazano, da je samolastno vzela tujo lastnino, da je postavila mesto velikega, lepega marmornatega spomenika, ki ji je bil dan v popravilo, manj vredno, manjšo in staro nagrobno ploščo, ki je na nepojasnjen način izginila s pokopališča v Polskavi, — ki je na pokopališču v Slov. Bistrici naložila marmornato nagrobno ploščo in več rezanih kamnov ter jih hotela brez dovoljenja odpeljati, — osebi, o kateri se govori, da je tihotapila denar v Nemško Avstrijo, in ki je bila radi hudodelstva poneverbe kaznovana z dvomesečno ječo, da taki osebi prebivalstvo ne more zaupati in lahkim srcem prepustiti županskega mesta, pač ni treba posebej poudarjati. S tem je dovolj jasno dokazano, kake ljudi so hoteli socialni demokratje postaviti za župane.

— Podravska podružnica akad. društva „Prosveta“ v Mariboru naproša vse bivše člane kot vse druge, da sporoče na društveni naslov v Narodni dom kje da bi se nahajale društvene stampilje in tajniške knjige. Dalje se vsi omenjeni naprošajo, da vrnejo eventualno izposojene knjige ali pošljejo podatke o društvenem imetju raztresenem

po vsej Sloveniji, da se isto zopet zbere, uredi in vrne svojim prvotnim namenom.

— Premestitve živinozdravnikov. Uradni živinozdravnik Anton Močilnik je premeščen iz Prevalj v Mokronog, posle uradnega živinozdravnika v Prevaljah pa prevzame živinozdravnik Pavel Kolenc v Dravogradu.

— Imenovanja ekonomov. Za okrajnega ekonomista za okrajni glavarski v Slovenjgradu in Prevaljah je imenovan g. Fran Wernig, strokovni učitelj na vinarski in sadjarski šoli v Mariboru; za okrajnega ekonomista v Murški Soboti je imenovan g. Fran Vojska, kmetijski potovalni učitelj v Beltincih; za okrajnega ekonomista v Celju je imenovan g. Fran Goričan, višji sadjarski nadzornik; za okr. ekonomista v Konjicah je imenovan g. Fran Slamberger, višji vinarski inštruktor v Smarju pri Jelšah; za kmetijskega asistenta v X. čin. razredu pri vinarskem nadzorništvu v Mariboru pa je imenovan g. Ivan Kosi.

— Umrl je v Ljubljani sodni svetnik Anton Cigoj iz Novega Mesta, ki je bil nad eno leto vodja okrajnega sodišča v Gor. Radgoni. Blag mu spomin.

— Važen sestanek županov avtonomnih slovenskih mest (Maribora, Celja, Ljubljane in Ptuja) se je vršil 2. in 3. tm. v Ljubljani. Posvetovali so se o aprovizacijskih in stanovanjskih vprašanjih.

— Nova šola v Ljubljani. Ljubljanska občina zgradi v Kozuhovi ulici novo poslopje za osnovno šolo II. združeno s kombinirano meščansko šolo.

— Učiteljska zbornica. Na mero-dajnem mestu se je porodila misel, ustanoviti posebno učiteljsko zbornico. Učiteljska zbornica bi se počela o proučevanju šolskih zakonov, imenovanji nadzornikov, imenovanji in premeščenji učitelstva ter z vsemi drugimi stanovskimi vprašanji. Misel je lepa in jo le pozdravljamo ter ji želimo, da se cimpreje uresniči.

— Čehoslovaško posojilo v Angliji se razdeli med Čehoslovaško in Jugoslavijo. Kakor poročajo praški listi, namerava Čehoslovaška porabiti del svojega posojila, katerega dobi v Angliji tudi za to, da pomaga z njim podpreti jugoslovensko trgovino s Čehoslovaško, ki je, kakor znano, vsled stalnega naraščanja češke krone kot padanja našega dinarja silno razrahljana.

— Najnovejša stavka se je vršila minulo sredo na Dunaju. Prodajalci so kakor navadno zavzeli svoja stojišča na trgih ter razložili razna živila. Prišli so tudi kupci, vprašali po cenah ter zopet odšli, ne da bi kaj kupili. Presenečeni prodajalci so menda prvič po vojni doživeli, da jim je ostalo skoraj vse mleko, jajca krompir in tudi mesa ni kupil nihče. Bila je nekaka nedogovorjena stavka konzumentov. Kakšen uspeh bi bil pač v Mariboru, če bi mariborske gospodinje uprizorile na tržni dan tako stavko? Mogoče bi cene vendarle malo popustile.

— Nesreča na Timoku. Na puštni terek sta se hotela prepeljati v čolnu preko Timoka Cvetko Gjorgjevič in Bora Marković, vihar, ki je divjal ta dan v vsej timoški dolini, pa jima je prevrnil čoln in sta oba utonila.

— Zgorel v požaru. V torek ponoči se je vnela nenadoma hiša posestnika Banfiča v Pečenjstvu na Hrvaškem ter pogorela do tal. V plamenih je zgorel tudi 70-letni stari oče Josu Banfič. Vzrok požara še ni znan.

Našim naročnikom!

Vsled neznosno naraščajoče draginje, ne le življenjskih, ampak istotako tiskarskih potrebščin, posebno papirja, dalje mezd itd., smo prisiljeni tudi mi slediti zgledu drugih naših listov ter povišati naročnino za „Tabor“.

Od 1. marca dalje stane „Tabor“:
Po pošti 30 K mesečno.
Po pošti za inozemstvo 50 K mesečno.
Po raznašalki 34 K mesečno.
Posamezna številka . . 2 K.

Uprava „Tabora“.

JDS.

Tajništvo Demokratske stranke za moriborsko volilno okrožje se je ustanovilo in ga vodi g. V. Spindler dozdajni urednik »Nve dobe« v Celju in tajnik okrožne organizacije demokratske stranke v Celju. Potrebno je bilo koncentrirati vodstvo političnega dela za celo okrožje (in predvideno tudi za bodočo moriborsko oblast!) v Mariboru kot bodočem sedežu oblasti. Obveščamo o tem vse krajevne organizacije in zaupnike demokratske stranke ter prosimo, naj se začasno vsi tozadevni dopisi naslavljaajo na: Vekoslav Spindler, Maribor (Mariborska tiskarna). V nekaj dneh že dobi tajništvo svoj lokal, kjer se bodo tudi v vseh strankinih zadevah sprejemale stranke. Kje, še objavimo.

Mariborske vesti.

Maribor, 4. marca 1922.

Koledarček.

4. marec, sobota. (Kazimir). Ob 20. uri Slovanski večer v Čitalnici. — »Ljudska knjižnica«, mladinski oddelk, od 18. do 19. ure.
5. marec, nedelja (1. postna). — Od 10. uri v mali kazinski dvorani občni zbor Muzejskega društva. Historično predavanje, nadomestna volitev! — Ob 10. uri v državni vinarski in sadjarski šoli občni zbor Sadjarskega društva za Slovenijo. — »Ljudska knjižnica« odprta od pol 10. do pol 11. ure.

Naznanjene kulturne prireditve:

12. marca: velik ljudski shod za moralni preporod (kazinska dvorana, začetek ob pol 10. uri).
13. marca: koncert komornega kvarteta Zika, odlična koncertna prireditev v Mariboru (v Götzovi dvorani, ob 20. uri).

m Osebnostna vest. Te dni je nastopil pri našem listu kot politični in tehnični vodja redakcijskih poslov ravnatelj časopisnih podjetij Mariborske tiskarne g. Vekoslav Spindler, dozdajni urednik »Nove dobe« v Celju. V pojasnilo javnosti, v katero so se zanesle zadnje dni neutemeljene govorice, poročamo, da njegovo mesto ni identično z mestom ravnatelja Mariborske tiskarne, kar ostane slejkoprej v polnem dosedanjem obsegu g. Detela.

m »Ljudski knjižnici« je poslala Mestna hranilnica 1000 K in 1000 K dr. Reisman iz kazenske poravnave v S. proti J. — Opozarjamo prijatelje ljudske prosvete, da je obstoj in primeren razvoj knjižnice edino tedaj mogoč, če prejme 90.000 K prispevkov, ker izkazuje proračun najmanj toliko izdatkov. Prosimo torej, da javnost ne pozablja pri darilih knjižnice!

m Sprejemanje bolnikov v mariborsko javno bolnico. Vsled splošne draginje in nezadostnih finančnih sredstev je splošna bolnica v Mariboru primorana sprejemati bolnikov omejit na neobhodno potrebno. Do nadaljnjega se bodo sprejemali le najnujni slučaji.

m Občni zbor Muzejskega društva v Mariboru se vrši jutri, v nedeljo ob 10. uri dopoldne v mali kazinski dvorani. Zozivljamo vse člane, da se občenega zbora zanesljivo udeležijo.

m Prijateljski sestanek Slovenskega trgovskega društva v Mariboru, se vrši v torek dne 7. t. m. ob 20. uri v restavraciji Narodnega doma. Člani in prijatelji društva se vljudno vabijo, da se tega sestanka zanesljivo udeležijo.

m Koncert komornega kvarteta Zika, ki se vrši dne 13. marca v Götzovi dvorani, bo nudil prvovrstni užitek. Na sporedu je Beethovnov kvartet op. 18, št. 2, nadalje Smetana: Iz mojega življenja in Schubertova: smrt in dekle. Za res umetniški užitek jamči kvartet Zika, ki ga tvorijo umetniki: R. Zika, I. gosli, K. Sanein II. gosli; L. Černy viola in L. Zika čelo. Predprodaja vstopnic pri Höferju in Zlati Brišnik.

m Slovensko trgovsko društvo v Mariboru obvešča svoje člane, da daje brezplačno vsakovrstne informacije in nasvete. V slučaju potrebe obrniti se je pisмено na društvo ali osebno pri

g. Kejžarju, špedicija Balkan, Aleksandrova cesta.

m Čitanje dobrih knjig je edini vir prave, temeljite izobrazbe in obenem srčne olike. Kdor torej hoče večjati za inteligenta in postati popoln človek, naj pridno sega po knjigah, ki jih nudi v Mariboru edino »Ljudska knjižnica« v Narodnem domu.

m Klub jugoslovenskih rez. častnikov v Mariboru priredi svoje prvo letošnje predavanje v četrtek dne 16. marca ob 20. uri v Narodnem Domu. G. poručnik Pavlič bo predaval o ustroju vojske. Odbor pričakuje, da bodo tovariši-člani v častnem številu posetili to predavanje. Pristop dovoljen tudi rez. častnikom-nečlanom in maturantom srednjih šol.

m Dobrodelna tombola v prid ubožne dece se bo vršila danes v nedeljo dne 5. marca ob polu dveh popoldan na Glavnem trgu. V ta namen se je postavil velik oder z isklicevalno tabelo. Ker je okoli 300 amb že razdeljenih bo vsa prireditve v poldrugi uri dokončana. Dobitki se bodo razdeljevali takoj.

m Shod za moralni preporod. Ponovno opozarjamo na velik ljudski shod za moralni preporod, ki se vrši prihodnjo nedeljo dne 12. t. m. ob pol 10. uri v kazinski dvorani. Na shodu bodo govorili sledeči gg.: docent dr. Matko: Moralnost in zdravje; državnik dr. Jančič: Vzroki zločinstva; gimn. ravnatelj dr. Tominšek: Šola in pravnost; ravnateljica gospa Štupca: Moralnost in družina; prof. dr. Fr. Kovačič: Mednarodni boj za družabni preporod. Kakor znano, se priredi ta shod pod okriljem naših prosvetno-karitativnih org.: »Protituberkulozne lige«, »Ljudske univerze« in »Svete vojske«. Podoben shod se je že vršil v Ljubljani in ne sme tudi Maribor zaostati. Vsi, ki še niste utonili v današnji demoralizaciji na plan! Treba je mobilizirati vse, ki še niso izgubili vere v dobro in lepo, da obvarujemo naš narod pred nravnim propadanjem! Obilna udeležba naj pokaže, da smo še narod poštenjakov, narod vrlih mož, kakor je pel Gregorčič. — Pripravljalni odbor.

m Zastavnostna licitacija prične le-tos dne 22. marca ter se imajo vse vrednostnice glasom naznanila v oglasnem delu prepisati ali dvigniti do najkasneje 18. t. m. Dva dni pred licitacijo je zavod za vsak strankin promet zaprt.

m Koncert vojaške godbe. Od sedaj zaprej se vrši vsako nedeljo od 11. do 12. ure dopoldne koncert vojaške godbe na Grajskem trgu, dokler ne bo primerno vreme, potem pa kakor običajno v mestnem parku.

m Predavanje »Ljudske univerze« Sinoči je predavala pri »Ljudski univerzi« gđc. Štebijeja iz Ljubljane o zaščiti dece. Predavanje se je priredilo v zvezi s Slov. ženskim društvom, zato je bila udeležba zlasti iz vrst mariborskega ženstva jako obilna. Predavateljica je v svojem lepo zasnovanem predavanju razvijala socialni problem materinstva. Podrobno se je pečala z vprašanji, ki so v zvezi z zaščito otrok ali zanemarene dece, zlasti z vprašanjem nezakonitih otrok in mater. Posebno zanimivi so bili statistični podatki iz naše ožje domovine, Slovenije, zlasti kričeča slika bede in socialne nevolje v prenapolnjenih Trbovljah. H koncu je podala načrt otroškega doma po charlottenburškem vzorcu, po katerem naj bi se uredili slični zavodi v naši domovini. V današnjem surovem materijalističnem času, ko vsakdo skrbi samo za svoj žep in ko je tako malo dejanske ljubezni do bližnjega in pravega socialnega duha, so se nekatera predavateljčina izvajanja slišala kot himna Materinstvu, one velike, svete prirodne sile; ki naj se združi s človeškim umom in zagotovi človeškemu rodu boljše dneve. Predavanje gđc. Štebijeje je bilo po naključju v nekaki organizirani zvezi z zadnjim in predzadnjim predavanjem; v vseh treh so se tretirali socialno-etični problemi. — Prihodnjič predava g. docent dr. Matko: Sredstva človeškega organizma v borbi proti obolenju.

m Cercle français. Francoski pouk kurzirh začne v ponedeljek, 6. marca, in se vrši vsak ponedeljek in četrtek ob 18. do 19. ure na moškem učiteljski-šcu. Vpisovanje do 20. marca pred poukom.

m Velik koncert Dijaške kuhinje v Mariboru. Kakor vsako leto, bodo priredili tudi letos gojenci in gojenke državnega moškega učiteljskega v Mariboru velik spomladanski koncert v prid Dijaške kuhinje. Koncert se bo vršil v soboto, dne 1. aprila t. l. v veliki Götzovi dvorani.

m Assumptio v Mariboru. Pri koncertu Dijaške kuhinje bo proizvajalo 180 učiteljskih in učiteljske veliko skladbo P. Hugolina Sattnerja »Assumptio« (Vnebovzetje). Ta skladba je največja jugoslovenska vokalna kompozicija, ki jo je svojčas proizvajala ljubljanska Glasbena Matica z velikim uspehom. Mariborsko »Assumptio« bo vodil g. prof. H. Družović.

m Sestanek dobrovoljcev. V torek, dne 7. marca ob 8. uri zvečer se vrši v Narodnem domu v češki sobi važen društveni sestanek vseh članov in članov. — Odbor.

m Zagonetna smrt. V četrtek zjutraj so našli Elizo Fridrich, uvdovelo hišno posestnico na Zrinjskem trgu št. 6 mrtvo v njenem odklenjenem stanovanju, ki se je na videz sama s skupaj zavezanimi žepnimi robei usmrtila. — Dosedanja preiskava pa je dognala, da je samomor fingiran.

m Zamenjan klobuk. Nekdo je na pustnem plesu Sokola v Studencih zamenjal črn klobuk in se prosi, da ga prinese v Sokolski dom, kjer dobi svojega.

m Velika kavarna. Ob 17. uri popoldne čanjanka s koncertom v »Klub-baru«.

Narodno gledališče.

Repertoar:

Sobota 4.: »Poljska kri«. Izv. abon. Nedelja 5.: Ob pol 15. uri »Dedici velikega žana«, ljudska predstava. — Ob pol 20. »Pitcar«, izv. abon. Torek 7.: »Poljska kri«. Gostovanje gosp. Arnošta Grunda. Abon. B. Sreda 8.: »Mam' zelle Nitouche«. Gostovanje Arnošta Grunda. Abon. A. Četrtek 9.: »Skopuh«. Proslava Molierejeve tristoletnice. Abon. C. Sobota 11.: »Cigan-baron«. Premijera. Abon. B. Nedelja 12.: Ob pol 15. uri »Pogumni krojaček«. Otroška. — Ob pol 20. uri »Cigan-baron«. Izven.

Uprava Narodnega gledališča je sklenila otvoriti serijo gostovanj. V te svrhe je stopila v stik z najboljšimi jugoslovenskimi umetniki. Serijo otvori gostovanje g. Arnošta Grunda, ljubljence ne le zagrebške, temveč vse jugoslovenske publike. Prvo gostovanje se vrši v torek, dne 7. tm. Vprizori se »Poljska kri«, v kateri nastopi v ulogi pana Zarembe. Dne 8. t. m. »Mam' zelle Nitouche« z g. Grundom v ulogi organista Celestina.

Dramatična šola Narodnega gledališča. Pouk dramatične šole se vrši danes, v soboto, dne 4. februarja ob pol 20. uri.

Kultura in umetnost

x Geografski zavod. Zagrebško poverništvo za prosveto je objavilo navedbo, po kateri se na modroslovni fakulteti v Zagrebu osnuje geografski zavod.

x Najnovejša noviteta na Raimundovem gledališču. Te dni so na Raimundovem gledališču dali z uspehom prvič novo dramo »Jaz«, delo mladega pisatelja Ernesta Lotharja. Drama ima tri dejanja, a njena zasebnost je, da njeni junaki nimajo običajnih imen, ampak samo stanovske označbe: oče, mati, hči mlad človek, trgovec itd. To pomeni, da gre za sodobne tipe. Vsebinska drama je na kratko sledeča: Oče, ki stoji pred gospodarskim polomom sili hčer, ki ljubi nekega siromašnega človeka, naj se poroči, da reši obitelj, z nekim bogatim trgovcem, katerega edino hrepenenje je — kopiciti denar. Hči se res uda, se poroči s trgovcem ter odide z njim na ženitovanjsko potovanje. Tu na ženitovanjskem potovanju ob morju pa

pregovori svojega moža, da se gre kopat v morje, kjer ga čaka njen prejšnji ljubimec ter ga — zadavi. Ta dogodek se ne odigrava na odru, o njem se samo pripoveduje, toda kljub temu je efekt uprav kinematografski. Avtoru pri tem delu ni bilo do tega, da napiše običajen, navaden oderski komad, ampak do čisto nečesa drugega: hotel je napisati delo, ki naj pokaže sodčasne nazore in mentalitet sveta. Drama je polna okrutnih dogodkov in prizorov, ki ilustrirajo novo generacijo, ki ne pozna družinskega altruizma ter odbija dosedanje lažno moralo odrekanja ter pozna le eno »sveto dolžnost«, zadoščenje osebnih nagonov, samo eno religijo: svoj lastni »jaz« ter njegov neomejen razvoj. Ta njegov namen je interesanten, toda izvedel ga je tako, da se o njem več govori, nego pa delo samo na sebi uverja gledalca o tem, da je današnji mentalitet res tak. Kljub temu pa je delo velike umetniške vrednosti, zapletljaji in razpletljaji so izvedeni mojstrsko, a dramski efekt je popoln.

Kino.

Mestni kino. Vstop filmu »Svetovni požar« mladini ni dovoljen.

Gospodarstvo.

g Borza 3. marca. V Zagrebu se ni bilo prometa z devizami in valutami; v Beogradu se je pričel razvijati, vendar še ni bil normalen. — Curih: Berlin 2-09, New-York 5-11, London 22-64, Pariz 46-80, Milan 27-30, Praga 8-45, Budimpešta 0-73, Zagreb 1-55, Varšava 0-12, Dunaj 0-10, avstr. krone 0-08 in pol.

g Naredba o prepovedi uvoza luksuznega blaga je izšla v »Službenih Novinah« 3. t. m. Spregovorimo o njej prihodnjič.

g Novi predpisi za devizni promet. V smislu pravilnika o prometu z valutami in devizami je imela finančna uprava pravico, da potom Narodne banke odkupi eno tretjino vseh tujih deviz, ki jih izvozniki prodajajo bankam. To določbo so nekatere banke zlorabljale na ta način, da niso ponujale Narodni banki deviz takoj, temveč šele kadar se je kurz dvignil. Zato je fin. minister odredil sledeče: Vsaka banka mora še isti dan ali najdalje do 10. ure drugega dne telefonsko ali telegrafsko ponuditi tretjino prevzetih deviz Narodni banki (banke iz Slovenije, Hrvatske in Dalmacije zagrebški filijali Narodne banke). Narodna banka takoj obvesti zavod ali je prevzela ponudeno tretjino ali ne. Čim denarni zavod izven Zagreba dobi obvestilo, mora takoj naročiti svojemu zagrebškemu korespondentu da proda na borzi ostali dve tretjini tuje devize. Ako Narodna banka na ponudeno tretjino ne reflektira, je postopati enako s celo devizo. Obračun s komitentom (izvoznikom) se mora izvršiti drugi dan, pri čemur plača Narodna banka svojo tretjino po srednjem kursu zagrebške borze. Izvoznik nima pravice prodajati sam na borzi svojih deviz.

V torek je došel v Zagreb generalni ravnatelj Narodne banke v Beogradu g. Novaković, da se posvetuje z voditelji zagrebških denarnih zavodov o izvedbi novih predpisov za promet z devizami. Na konferenci, ki se je vršila nocoj, je zaprosil g. Novaković zastopnike zagrebških bank, da izrazijo svoje mnenje o novih predpisih in mu stavijo konkretne predloge. Za svojo osebo je izjavil, da sam ni sodeloval pri sestavi novih predpisov, ki se mu zde praktično neizvedljivi, ker smatra, da Narodna banka danes ni v stanju izvesti naloge, ki ji jih določajo ti predpisi. Rabila bi zato najmanj tri mesece.

Tudi zastopniki zagrebških zavodov so bili mnenja, da Narodna banka ne bo mogla obvladati natovorjena ji dela. Kritizirali so dalje tendenco, ki jo očitno kažejo novi predpisi, da se namreč koncentrirajo vse devizni promet v Beogradu. V splošnem pa so zagrebški finančniki poudarjali, da so novi predpisi zelo nejasni in v nekaterih točkah popolnoma nesmiselni. Zato da za sedaj ne morejo staviti nikakih

konkretnih predlogov, ampak da hočejo počakati, kako se bodo stvari razvile.

V resoluciji, ki je bila v tem zmišlu poslana finančnemu ministru, izjavljajo zagrebške banke, da bodo do popolne razjasnitve položaja ustavile ves devizni promet.

g Ladje spuščene v morje 1921 v Italiji znašajo skupaj 164.748 ton. To število je za 32.000 ton višje nego m. l.

g Sladkorne cene v Madžarski. Madžarska vlada je odredila za novo kampanjo nove cene sladkorju. Kot temeljno ceno je določila 53 madž. kr. za 1 kg.

g Kriza v slovaški lesni industriji. Slovaški lesni industriji so prišli v težaven položaj, ker so se jim zaradi narasta češkoslovaške krone mnoga naročila stornirala. Mnogi so bili prisiljeni prodati les na javni dražbi daleč izpod prejšnjih cen. Poleg tega imajo neprimliko tudi z delavstvom, ki noče pristati na znižanje mezd za 20 do 30 odst.

g Obtok bankovcev v Portugalski znaša po sadnjem izkazu portugalske banke 737.200.722 eskudov.

g Katastrofalni padec sovjetskega rublja gre nevdržno svojo pot naprej. Zamoril je s tem zopet one male pojave trgovskega prometa, ki so nastali v zadnjih mesecih vsled spremembe v sovjetski gospodarski politiki. Cene živilih in drugim življenjskim potrebščinam so poskočile od 15. febr. 1922 za 163 odst. V primeri s 1. oktobrom 1921 so poskočile cene za 700 odst.

Zdravstvo.

z Uleini kot primorsko zdravilišče. Na svojem južnem primorju imamo kraj, ki ga po prirodnih lastnostih ni enakega na svetu za napravo zdravilišča. To je Uleini. Te dni se v Beogradu organizira družba, ki bo po najmodernejših znanstvenih zahtevah še za prihodnje leto pripravila vse, česar je treba zdravilnemu primorskemu klimatičnemu kraju. K družbi so pristopili najuglednejši možje našega naroda, ker žele in hočejo ustvariti srbski Uleini, ki bo povsem presejal celo francosko Nizzo.

z Boj zoper malarijo. — Komisija, ki je proučevala malarijo in njene vzroke v južni Srbiji, je končala svoje letošnje delo na licu mesta. Po izveščju, ki ga priobčuje komisija, bo mogoče malarijo popolnoma in sicer hitro izločiti iz naše države in s tem izboljšati zdravstvene pogoje velikemu delu našega naroda. Komisija je jako zadovoljna z vsemi našimi oblastvi, ki so jo podpirale v vsakem oziru ter ji pomagale v vsem, kar ji je bilo treba pri delovanju. Prihodnje leto bo komisija nadaljevala svoje delo ter preizkušala druge naše malarijske kraje, tako da bo mogoče že v prihodnjem letu započeti radikalno zdravljenje malaričnega ozemlja. To bo eden izmed največjih uspehov naše domače družabne higijene pri izboljševanju narodne rase.

Nova valutna politika.

Pod tem naslovom prinaša beograjska »Politika« z dne 1. marca sledeči zanimiv članek, ki ga prinašamo v prevodu:

»Zgodovina se ponavlja; a ne samo politična, temveč tudi gospodarska. Najnovejša naredba o trgovini z valutami in devizami je za to najboljši dokaz.

Ta uredba ima v glavnem dvojni cilj: da zabrani uvoz blaga iz inozemstva sploh, ter da se v večji meri centralizira trgovina z devizami pri Narodni banki.

Take mere smo v gotovi meri pri nas že imeli, to so mere valutne politike, kakor so jo vodile evropske države za časa vojne. Mi smo torej danes na istem stališču kakor so bile Anglija, Francija, Nemčija, Avstroogrška in Italija l. 1916. in 1917, ko so skušale popraviti svojo valuto z omejitvijo uvoza in ustanovitvijo deviznih central. Od tega časa je minilo že mnogo let, vojna je končana in gospodarski strokovnjaki so imeli dovolj časa, da to vojno izkušnjo prouče, opišejo in izvajajo sklepe. Ti

zaključki pa nedvomno nasprotujejo da našnjim odredbam.

Prvi razlog je jaseh, kajti nobena država na svetu ne zadostuje sama sebi. Niti ena država ne izdeluje vsega, kar potrebuje ter mora to uvažati iz inozemstva. Industrijske države uvažajo agrarne produkte, a agrarne države industrijske izdelke, a vsaka je vezana na drugo. Mednarodna trgovina pa je brez reciprocitete nemogoča in na uvozno prepoved na eni strani se odgovarja navadno z uvozno prepovedjo na drugi strani. Vsled tega je vsaka prepoved uvoza navadno povod mednarodnih trgovinskih konfliktov, ki se končujejo večinoma s popuščanjem onih, ki so ga povzročili.

Ozirati pa se je treba tudi na potrebe države same. Država uvažata velike količine blaga in materiala, ki ga neobhodno potrebuje. To se mora uvažati in torej tudi plačati. A državne potrebe navadno niso male.

Pa tudi v vsakdanjem narodno ekonomskem življenju imamo neobhodne in neodložljive potrebe. Industrija potrebuje surovine, a tudi navadno življenske potrebščine, kakor sol, petrolej, bencin, papir, stroje, železo itd. moramo uvažati. Za vse te predmete ni mogoče izdati nobene uvozne prepovedi.

Kaj torej končno še preostaja za prepoved? Nič ali skoraj nič, izveščji par luksuznih predmetov, ki pa predstavljajo le neznaten del celokupne trgovske bilance.

Pri vsem tem pa se kažejo tudi druge, za državno blaginjo slabe posledice in tudi v državnem proračunu bo nastala nova luknja. (Carinski dohodki so znašali krog 800 milijonov dinarjev.) — Tihotapstvo bo zacvetelo in nevarnost korumpiranja carinskih uradnikov se bo povečala. V svrhu zabrane tihotapstva se bo morala povečati in pomnožiti obmejna straža, kar bo neprijetno za poštike, a drago za državo.

Končno breme vsega tega pa zadene končno konzumenta, »ker vsak bo ščutil svoj žep«.

Tudi bančni sindikat v Sloveniji je do končne rešitve tega perečega vprašanja ustavil ves promet z devizami in valutami. V Zagrebu se je včeraj vršila anketa zainteresiranih krogov, ki so se vsi izrekli proti nameravanemu moratoriju.

O posledicah nove naredbe glede prometa z devizami in valutami piše v tukajšnji »Marb. Zeitung« bančni strokovnjak zelo ostro ter odvrta krivdo povoda za to naredbo od bank, katere se je hotelo z njo zadeti. Domneva, da je ost naredbe naperjena proti bančnim špekulacijam, kakor — po njegovem mnenju — vse dozdajne tozadovne naredbe, ki jih je že toliko, da se nihče več v njih ne spozna. Vse te naredbe pa niso imele drugih posledic, nego stroške in škane, katerim je bil predvsem izpostavljen trgovec. Upanje, da se dvigne dinar, se seveda ni z nobeno naredbo obistinilo, nasprotno se je z izredno visokimi tujimi valutami velik del trgovine uničil. Z moratorijem in pa z novo naredbo o prometu z devizami in valutami se poskuša samo kopirati v Avstriji ponesrečene poskuse, namesto da se ravnamo po češkem vzoru: potomi svobodne konkurence ustvariti polagoma ozdravljenje. Ako naj ostane v veljavi zadnja pred nekaj dnevi izdana naredba, glasom katere bi imele banke pregledovati potne liste in viza ter razne vpise na njih, postanejo banke neplačani državni uradi. Seveda visi nad njimi trajno Damoklejev meč, groze jim ostre kazni, kakor kaže slučaj v Zagrebu. Na ta način se bo zgodilo, da se bodo v najkrajšem času valute dobile samo še potom tihotapstva. Pridemo v položaj avstrijske devizne centrale, ki je mogla svojo potrebo končno kriti le še v »prostem prometu«, kar je zadalo avstrijski valuti smrtni udarec. Ako pojdemo naprej po tej poti nasilnih sredstev, postane gospodarski položaj nevdržan. — Podali smo v kratkih potezah mnenje bančnika, da vidimo vsestransko različne nazore o vprašanju, ki začne dni razburja v velikem obsegu vso našo javnost, zlasti pa naše gospodarske kroge.

V zagrebški »Riječi« pa se je javil tudi gospodarski strokovnjak, ki z ozi-

rom na sklep Saveza novčanik zavoda v Zagrebu, da so zavodi vsled naredbe prisiljeni ustaviti do nadaljnjega vsak devizni in valutni posel, izvaja med drugim:

V naredbi je gotovo marsikaj nejasnega in nedostatnega, vendar bi bilo zelo nevarno, če bi se vsled pritiska demarnih zavodov popolnoma umaknili in bi se zopet uvedlo prejšnje stanje. Gotovo je vprašanje, ali se bo dala izvesti zlasti druga točka nove naredbe, ki pravi: »Zabranjuje se bankam in zasebnikom izvoz valut, deviz in ostalih plačilnih sredstev, arbitraže in transakcije na tujih trgih. Arbitraže in transakcije se morajo izvršiti s posredovanjem Narodne banke, ki jih obračuna, ko izvrši arbitražo po kurzu, po katerem je rđgov ove s povračilom stroškov in provizij, katere ministrstvo financ predpiše sporazumno z Narodno banko.« Ta točka daje Narodni banki nalogo, ki je onaj po svoji sedanji organizaciji ne more izvršiti in ki onemogoča promet, ker se tečajji menjavajo od ure do ure, dočim se transakcije z Narodno banko ne morejo izvršiti v tako kratkem času. po točki 6. mora banka prodati devize samo na račun svojih komitentov, ki so izpolnili pogoje za nakup deviz. Jasno je, da mora banka po tem pravilniku kupiti devize samo pri Narodni banki, ker sama ne sme izvažati v inozemstvo ne valut in ne deviz. To bo otežkočalo promet, in mislimo, da takšna omejitev tudi potrebna ni. Ostale točke nove odredbe so po našem mnenju dobre, samo zahtevajo neke korekture in popolitve. Zlasti je dobra določba o zabrani izvoza dinarjev, samo da ni popolna. Po tej točki je zabranjen izvoz efektivnega dinarja in vseh ostalih plačilnih sredstev v dinarjih (čekov, akreditivnih pisem itd.). To zabrano treba raztegniti tudi na kontokorrente pri inozemskih bankah, na trgovske kontokorrente in na direktne kontokorrente trgovcev pri inozemskih bankah. Nadalje treba zabraniti prodajo dinarjev v inozemstvu za devize ter istotako zabraniti honoriranje čekov zasebnikov, ki morejo na račun takojšnjih bank v inozemstvu izstavljati čke. Tega poslovanja potom kontokorentov naredba ni vzela v račun. Daje je važno vprašanje kratkodobnih, takozvanih postkreditov v inozemstvu, s pomočjo katerih morejo naše banke neomejeno razpolagati s svojimi dinarskimi krediti pri inozemskih denarnih zavodih. Če je mogoče, naj Narodna banka pri sebi koncentrira kontrolo teh postkreditov na način, da ji banke javijo njih salda in vse spremembe. Narodna banka pa da uredi knjigovodstvo, iz katerega se bo videlo faktično stanje terjatev in dolgov v inozemstvu. Ker so takšni postkrediti vedno kratkotrajni, je iz tega razvidno, kakšen je položaj za

dinar v inozemstvu, je-li ga inozemstvo kontramira ali išče. Ako Narodna banka vidi, da se dinar kontramira, ga mora kupovati, če pa vidi, da preveč raste, ga mora dati. Šele potem bi se videlo, ali imamo pokritje za potrebe našega uvoza in plačila državnih anuitet in koliko nam manjka. Z omejitvijo roka teh postkreditov bi banka videla, doklej more trpeti kontramiranje inozemstva in bi bila v položaju, ko je ono izčrpano, da ga kontramira. Tako bi se zmanjšala zahteva po dinarjih v inozemstvu in pri nas bi nastale velike hausse, ker inozemstvo ne bi več moglo dati nam »bestense« naročil za nakup njemu potrebnih deviz. Ako bi se tako omejila prodaja dinarja v inozemstvu, bi bile inozemske banke prisiljene, da vržejo svoje devize v večjih količinah na naše trge, vsled česar bi se njih tečaj oslabil.

Velik faktor na mednarodnem denarnem trgu je Nemčija, ki kupuje za vsako ceno devize zapadnih sil za potrebe reparacij in jim na ta način dviga tečaj. Dobra je intencija te naredbe, da se iztrgamo iz tega usodnega upliva Nemčije, kakor je to storila Českoslovaška in da postanemo na denarnem trgu samostojni. Zadnji čas je pri nas nastopilo nevarno naraščanje tujih deviz, ta naredba je to naraščanje zaustavila in to je jedna njena dobra stran. Ne moremo pristati na pesimistično naziranje Saveza novčanik zavoda, da hota naredba škodovala našemu kreditu v inozemstvu, ker za to ni realne podlage; saj se v vprašanju naših obvez napram inozemstvu nič ne menja in jih nadalje izvršujemo. Ta naredba bo po našem mišljenju rodila dober sad, da se bo vprašanje regulacije našega denarnega trga pomaknilo z mrtve točke in da bo vlada prevzela v svoje roke vodstvo naše devizne politike.

Kakor vidimo, tri različna mnenja o isti stvari. Bodoči dnevi bodo osvetlili še marsikatero stran tega problema in prinesli razjaščenja. Upajmo, da v dobri smeri.

Partija št. 40.

Za sledečo dne 11. avgusta 1921 v ameriškem mojsterskem turnirju v Atlantic City igrano partijo je voditelj črnih dobil lepoto nagrado.

Igra štirih konjev.

Beli: S. Mlotkowski. — Crni: S. Factor.

1. e2—e4 e7—e5
2. Sg1—f3 Sb8—c6
3. Sb1—c3 Sg8—f6

4. Lf1—b5 Sc6—d4
5. Sf3—e5 Lf8—c5
6. Se5—d3 Lc5—b6
7. e4—e5 0—0!
8. e5xf6 Tf8—e8+
9. Ke1—f1 c7—c6
10. Lb5—a4 d7—d5
11. Sd3—f4 Dd8xf6
12. d2—d3 Te8—e5
13. h2—h4 g7—g6
14. Lc1—e3 Te5xe3!!
15. f2xe3 Sd4—f5
16. Dd1—f3 Sf5xe3+
17. Kf1—e1 Df6xf4
18. Df3xf4 Se3xe2+
19. Ke1—d2 Sg2xf4
20. Ta1—f1 Sf4—h5
21. Th1—g1? Lb6xg1
22. Tf1xg1 Lc8—f5
23. b2—b4 b7—b5
24. La4—b3 a7—a5
25. a2—a3 a5xb4
26. a3xb4 Sh5—g7
27. Sc3—e2 Sg7—e6
28. Se2—g3 Lf5—g4
29. h4—h5 f7—f5
30. h5xg6 h7xg6
31. Sg3—f1 Se6—d4
32. Tg1—g3 Sd4xb3+
33. c2xb3 d5—d4
34. Kd2—c2 Ta8—a2+
35. Kc2—b1 Ta2—f2
36. Tg3—g1 Lg4—e2
Beli se uda.

Revančni match Celje—Maribor. Celjski šah. klub je poslal mariborskemu poziv na revančni match, ki se vrši po matchih Maribor—Zagreb in Ljubljana—Maribor.

Sahovski strokovni list, ki bo ob enem savezno glasilo, začne v kratkem izhajati v Mariboru.

Igralni red jugoslovanskega šahovskega saveza.

1. Kot igralna pravila veljajo pravila, natisnjena v učni knjigi Zmatik-Duras „Šah“ in Kotič „Navodila k šahovski igri“, v kolikor niso v nasprotju z naslednjimi točkami:

2. Sahovnico je tako postaviti, da imata oba igralca na desni strani belo polje. Se li dožene, da stoji šahovnica nepravilno, ali da so bile prvotno figure napačno postavljene, se mora pričeti novo igro.

Kadar se tekom igre število in pozicija figur ne strinja s pravilnim potekom igre, igra se od pozicije, v kateri je pogreška nastala, znova. Če se ne more dognati, v kateri poziciji da je pogreška nastala, se mora partija znova igrati.

3. Beli vedno prične. V prvi potezi se sme potegniti samo en kamen.

4. Dotakne se li igralec, ki je na

potezi, kake figure, tedaj jo mora potegniti, ali pa vzeti, če je to nasprotnikov kamen. Dolžnost potegniti pa odpade, če igralec pred ali obenem izjavi, da kamen popravlja (j' adoube). Če kamen ne more potegniti ozir. vzeti, lahko napravi katerokoli potezo. Če igralec kamen še drži, lahko potegne kamorkoli hoče.

5. Napravi li igralec potezo, ki nasprotuje pravilom, nima poteza veljave ter se je ravnati po točki 4. Ako se to dožene šele v nadaljnjem poteku igre, tedaj je treba igrati partijo od pogrešne poteze naprej.

6. Saha napovedati ni potrebno. Samo napoved šaha za igralca še ni obvezna, da bi šah tudi dal. Dani šah se mora kriti. Poteze proti temu pravilu so neveljavne.

7. Pri rošadi se mora najprej potegniti s kraljem. Rošada ni dopustna, če je kralj v šahu ali če bi moral prekoriti polje, ki je od sovražnika ogroženo. Za stolp to ne velja.

8. Ako pride kmet iz začetnega polja za dve polji naprej in pride pri tem tik poleg nasprotnikovega kmeta, ima ta nasprotnikov kmet pravico ga vzeti, sam se postavi na polje, na katerem bi oni pešec stal, ako bi se bil pomaknil samo za eno polje naprej (vzeti en passant). Ta pravica pa velja samo za neposredno sledečo potezo. Nasprotnik je dolžan jemati mimogrede ako nima druge poteze.

9. Vsak kmet, ki pride na osmo vrsto, se more spremeniti v katerokoli figuro lastne barve, izvzemši v kralja.

10. Kdor postavi nasprotnikovega kralja mat, je dobil partijo. Ako se igralec preda, prizna s tem, da je poražen.

11. V vsaki poziciji ima igralec pravico, zahtevati od nasprotnika, da bi ga postavil v 50 potezah mat. Ako ga nasprotnik v tem času ne matira, proglasi lahko partijo za remis. Začeti pa se mora z novim štejetjem, ako se je vzelo kak kamen ali ako je kmet potegnil.

Temu pravilu pa ne podleže partije, pri katerih je treba več kot 50 potez, da se jih doigra. To pa ne sme trajati več kot 100 potez. Ako bi po 100 potezah ne bila dosežena jasno dobljena pozicija, o čemur odloča razsodišče, se mora proglasiti partija za remis.

12. Ako se ponovi v partiji najmanj trikrat ista pozicija, pri kateri je vedno isti igralec na potezi ima vsak od obeh igralcev ali pa tudi voditelj pravico proglasiti partijo za remis. To pa more storiti samo v trenutku, ko se je pozicija ponovila. Ako pa se partija nadaljuje, pomeni to, da sta se igralca odrekla tej pravici.

13. Pat je remis. Oba igralca lahko tudi v katerikoli poziciji proglasita po medsebojnem dogovoru partijo za neodločeno.

GOSPODARICA SVETA.

Avanturističen roman. Spisal: Karl Figdor. Prevaj: R. R.

(Dalje.)

»Makombavi gosti ste,« mrmra. »Nihče vas noče oropati vaše lastnine. Toda, ako hoče bela žena najti pot...« njegove oči se še vedno zadirajo v Mavdine, izve zanj v koč velikega povzročevalca dežja!«

Mavdi se zdi, kakor da prodirajo čarovnikovi pogledi globoko v njeno notranjost, kakor da razjedajo njeno voljo. Hitro zapre oči. Toda ni! Sedaj se ne more ubraniti čudne zaspanosti in nemoči, katere doslej še ni poznala, temu skrivnostnemu vplivu, ki jo vedno bolj premaguje ter jo od sekund edo sekunde dela vedno bolj zmedeno.

»Stari slepar!« čuje vzklikniti konzula.

»Pojdimo!« zašepeče ter iztegne roke, kakor da bi se hotela ubraniti teh čarovnih, prodirajočih oči, ki bogvedi odkod še vedno strme vanjo.

26.

Noč je. V vasi vlada mir. Poln mesec meče svoje široke, bele žarke preko pokrajine. Pred kočjo belih stoji Mavda. Nepremično gleda v noč, naravnost v daljino, kakor mesečina.

Tam gori, kaj je to? Za prvo vaško kočjo... Ali ne žare tam prodirajoče oči, oči starca, povzročitelja dežja?

Počasi, kakor prisiljeno, obrne Mavda glavo proti oni strani, kjer stoji stari. Njene oči iščejo. Polagoma se počenja pomikati dalje. Prav počasi, korak za korakom. Starčeva postava se trenutke skriva, pa se zopet prikaže tam gori, dlje, obstane za hip, prodira s svojimi žarečimi očmi skozi noč, proti Mavdi, a se zopet oddalji, umikajoč se k poti vodeči iz vasi k majhni, samotni koči.

Mavda mu sledi mehanično, brez volje, korak za korakom. Senca čarovnika izgine skozi nizek vhod v kočjo. Sedaj je tudi že Mavda na vratih, se za trenutek ustavi, pogleda boječe krog sebe, potem se skloni,

premagana od močnejše čarovne volje ter izgine v temni koči.

Za zastorom, ki deli kočjo belih, spita smrče konzul in Kien-Lung. Nenadoma se Kien-Lung zdrzne. Sanja? Ali se je na nasprotni strani zastora res nekaj zganilo? Prilistkuje. Ne, nič se ne gane. Ne čuje se niti najtišjega dihanja Mavde. Prevzet od čudnega nemira vstane Kien-Lung, stopi k zastoru, ga nalahno dvigne...

Mavdina postelja je prazna.

»Kje je Mavda!« Kien-Lung se zgrabi za glavo. Je šla li Mavda sama ven v noč?

Prestrašen plane ven. Prazna in tiha leži pred njim od mesečine obširna vaška cesta.

Kien-Lung prenišlja...

Ali ni bil zaprosil zvečer čarovnik za obesek z dragocenim načrtom? Ali ni morda on odvedel ali izvalil Mavdo ven, da ji odvzame »veliko čarovnijo!«

In hipoma mu je jasno, Nikjer drugje ne more biti, kakor v starčevi koči.

Toda kje je ta kočja?

Za trenutek pomišlja, ali naj bi vzbudil konzula, toda le za trenutek, kajti potem se premisli.

Ne! Mavda naj izve, da jo lahko reši on sam brez konzula, katerega prisotnost pač mora molče trpeti, čeprav mu postaja vedno bolj neprijetna.

Sredi vasi gotovo ne stoji starčeva kočja. Kien-Lungove oči blodijo iščeč po okolici. Tam gori, za vasjo, stoji napol razdrta kočja, okrašena s čudnimi emblemi: nobena druga kakor ta ne more biti.

Kien-Lung pripravi samokres, katerega je bil, ko se je vzbudil, avtomatično vzel s seboj. Z velikimi skoki ubere pot proti čarovnikovi koči.

V koči, napolnjeni s fantastičnimi predmeti čarovnika, skozi katere raztrgano streho padajo žarki mesečine, sloni Mavda ob steni, nepremična, kakor kip. Pred njo stoji stari, zadirajoč vanjo svoj pogled. Počasi dvigne svojo koščeno roko ter jo iztegne proti Mavdi.

»Čarovnika, ki ti visi na vratu, je moja!« spregovori s pritajenim, ledeno hladnim glasom. »Hoj, hoj, jo moraš, bela žena! Tako mi je moraš izročiti!«

Mavda ga gleda še vedno z zmedenim, plahim one-

močnim pogledom. Potem dvigne polagoma centimeter za centimetrom svoje roke, si sname verižico ter jo izpusti na tla.

Starec se sklone, strastno, poželjivo prime obesek ter ga skuša odpreti. Končno se mu posreči. Starec se zdrzne od neznanega strahu, toda njegove oči žare v razkošnem zadovoljstvu. S tresočimi prsti potegne iz njega papirnati zavitek.

V naslednjem trenutku visi obesek zopet na verižici krog Mavdinega vratu.

»Pojdi!« reče stari ter zopet iztegne roko.

Toda še predno se Mavda zganje, odskoči zavesa izpred vrat in v koč plane Kien-Lung.

»Gospodična Mavda!« krikuje. »Kako ste prišla sem?! Vam je kdo storil kaj žalega?«

Pri zvoku Kien-Lungovih besed se Mavda zdrzne. Njeno telo spreleti čuden sunek, zgrabi se za glavo in se v trenutku zopet zave.

»Kje sem?« jeclja, ozirajoč se začudeno krog sebe.

Kien-Lung dvigne samokres ter stopi k čarovniku.

»Kaj počenjaš ž njo?« zavpije nanj. »Čemu si jo zvalil k sebi?«

Toda stari ga ne razume, v strahu iztegne kvišku le roke, kakor, da bi hotel prisegati.

»Morala sem priti v sanjah sem,« reče Mavda tiho, še vedno zmedeno. »Ničesar se ne spominjam.«

Potem stisne Kien-Lungu roko. »Hvala vam, da ste prišli.«

Ko sta zopet zunaj, seže prestrašeno z roko po obesku. Ne, obesek visi še vedno na svojem mestu, nedotaknjen, kakor prej.

27.

Tihota vlada v koči povzročevalca dežja. Nenadoma pa se zganje zavesa pred vhodom in par iščočih oči se zazre v od mesečine razsvetljeno noč.

Cesta je prazna. Tuji so izginili.

Takrat preseče tišino žabjemu kvakanju podoben glas. Enkrat, dvakrat, trikrat. Iz daljine odgovarja temu enak glas. Iz noči se pojavi črna postava ter izgine v koči.

V koči povzročitelja dežja sedita v zaupni dogovor zatepjen Makombav sin in čarovnik.

surovi, nesladkani, večje
količine kupujemo. Ponud-
be molimo na: **Adolf
Radi**, Maribor, Aleksan-
drova cesta 40. 332 2-2

Plesna šola Hribar

Tečaji za začetnike, odrasle in otroke.
Pouk narodnih in najmodernejših plesov.
o Popolna izvežba za javne nastope. o

Dne 11. marca prva skupna PLESNA VAJA
I. in II. teč. ob pol 20. uri v Gambrinovi dvorani. Dostop imajo tudi po udih vabljeni gosti.

Vpisovanje ob ponedeljkih in sredo od
18. ure naprej v Gambrinovi dvorani. 347

Najbolji

so pravi ameriški in angleški

Singer šivalni stroji

Singer igle
in
nadomestni
deli.

Lastna
mehanična
delavnica.

Singer olje,
niti, svila itd.

Prodaja
na
obroke.

Singer šivalni stroji Bourne v Co. Newyork.
Centrala za kraljevino SHS, Zagreb, Maruličeva 5.

Podružnice: Maribor, Dravska ulica 10,
Zagreb, Karlovac, Varaždin, Osijek, Vinkovci, Bjelovar,
Brod na S., Novi Sad, Ljubljana, Sarajevo, Mostar,
Banjaluka, Tuzla, Dubrovnik, Podgorica, Beograd,
Kruševac, Niš, Skoplje, Veles, Bitolj, Kragujevac,
Zaječar in Stip.

Zastopstva so v vseh večjih mestih.

NAZNANILO! Cenjenemu občinstvu naznanjam, da
sem opustil restavracijo „Maribor“ ter obenem prevzel gostilno

Prešernova klet

v Gosposki ulici, Maribor.

Prigoročam se slavnemu občinstvu za obilen obisk

Kati in Jakob Jazbec.

Točil bodem samo pristna vina ter jamčim za dobro kuhinjo. Abonenti se sprejemajo na popolno hrano.

Kontoristinja

se sprejme. Zmožna mora biti korespondence v slovensčini, hrvaščini in nemščini ter vseh pisarniških del. Pismene ponudbe pod „Vrt“, Džamonja in drugovi družba z o. z., Maribor. 346

Prevzetje podjetja.

Naznanjam slav. občinstvu, da sem prevzel podjetje „Centra“ in „Sphinx“ za izdelavo kemičnih produktov v Mariboru ter vodim dvojna podjetja od januarja meseca naprej združena pod „Centra“. Cenj. odjemalce zagotavljam, da se bom vedno prizadeval postreči z realnimi in najboljšimi produkti.

325

Rudolf Sabukošek

lastnik „Centra“, Miklošičeva ulica 2.

Sprejme se

ključavničarski pomočnik

kateri bi hotel prakticirati pri parnem stroju. Kje, pove uprava „Tabora“. Plača po dogovoru. 334 2-2

Pozor!

Pozor!

Manufaktura.

Gotove obleke, površnike, moško in žensko perilo, posteljno perje, dežnike itd. se dobi najceneje pri

I. Trpin, Maribor

Glavni trg št. 17. 298

Auto-vožnje

Pričenši s 15. sušcem 1922 vozi salonski autobus med Radgono in Mariborom

	Cas	Cas	Cene
Radgona .	6 ⁰⁰	17 ⁰⁰	K 160 [—]
Ivanjci . . .	6 ⁴⁵	16 ³⁰	„ 140 [—]
Sv. Trojica	7 ¹⁵	15 ⁴⁵	„ 100 [—]
Sv. Lenart	7 ³⁰	15 ³⁰ odhod	„ 80 [—]
Sv. Marjeta	8 ⁰⁰	15 ⁰⁰ prihod	„ 40 [—]
Maribor .	8 ³⁰	14 ³⁰	„ — [—]
		14 ⁰⁰	„ — [—]

Potniki na daljšo progo imajo prednost pred onimi na krajšo. :-: Promet dnevno izvzemši le nedelje!

Automobilna prometna družba Maribor.
Zg. Radgona s sedežem pri Sv. Lenartu
d. z o. z. 345

Autotaksa

Ivan Völker

Maribor, Kersnikova ulica 1

Telefon 109. 349

Na drobno **Trgovina** Na debelo

emajlove, steklene, porcelanaste in majolične posode se priporoča cenj. občinstvu: 184

Albert Vicel, Maribor, Glavni trg 5.

Pozor! Dame! Pozor!

250 Dospeli so zopet najnovejši vzorci (modeli) za damske slamnike pomladanske sezone. — Velika zaloga damskih, moških klobukov in slamnikov. — Sprejema se v popravilo in preoblikovanje (moderniziranje) vse vrste klobukov in slamnikov. — Modistinje znaten popust.

Ivan Kvas, izdelovalnica klobukov in slamnikov
MARIBOR, Meljska cesta 74.

Zaloga čevljev

lastnega izdelka

Dragotin Roglič, Koroška cesta 19, Maribor

komisijska zaloga pri Betki Lešnik, Gosposka ulica 14. 1